ZALÁN TIBOR

FELEZŐSZONETTEK

Az ősz rombolása

Hová utazik hajában a falevél Hová
utaztatja magát Talán ősz van Egy ősz megint
A rózsakerten mázsás csizmákkal átgázoltak
a szobrok Széttaposott szirmok mindenfelé Meg
falevelek ahogy hullanak Romantikus a
kép Sohasem mondják döglődik a természet Csak
az ember döglik meg Az istenek szépen halnak

Az ember csak döglik Az istenek halnak szépen
Romantikus kép ez akár a hulló levelek
Még szép is ahogy a természet elhaldokolgat
Széttaposott szobrok rohadnak a rózsakertben
Mázsás szirmokkal megint az ősz Talán egy más ősz
Legázol mindent garázdálkodik mindenfelé
Hová utaztatja magát hajában a falevél

Karambol

Tűzoltók vágták ki a füstölgő roncsból De ők
sem találták meg rögtön Hát nem Előbb az árok
partján keresték azután az úttól távolabb
Végül hanyatt vérében ázva az autóban
akadtak rá A kiszakadt motorház fölötte
lebegett Ha van isten ő tartotta meg Ha nincs
ismét csak a gravitáció mondhatott csődöt

Csakis a gravitáció mondhat csődöt ha nincs
isten Ha van ő tartja meg a lebegésben míg
fölötte elszáll az elszabadult motorház Az
autóban akadtak rá végül vérben ázva
hevert a kettétört ülésre szegeződve
Az úttól távolabb az árokban keresték és
nem találták Aztán levágták róla a füstöt

Tölgyek, költészet

Talán ezen a padon ült Talán a szemközti
padok valamelyikén Lehet meg sem voltak még
ezek Talán fájdalmai voltak És élni sem
akart már Mást sem A fáról gesztenyék hullanak
Mégsem itt a nagy tölgyek alatt üldögélt Mert ők
megvoltak és hallhatták : a modern költészet le
van szarva még így a tennivalók legelején

Még így a tennivalók legelején a modern
költészet le van szarva : hallhatták A nagy tölgyek
alatt üldögélt Nézte hogy amott már gesztenyék
hullanak Fájdalmai voltak Nem akart élni
Itt végre nem félt Nem hallgatták ki körben a fák
Lehet ezek a padok sem voltak Levegőre
ült s az Akadémiával szemközt érve leszállt

PETŐCZ ANDRÁS

AZ ELMARADT PEZSGŐ EMLÉKIRATA

Nádas Péternek
(Kertész Imrére is emlékezve)

Azt hiszem, akkor, *ott*, az ünnepelt
nem is tudta, hogy pezsgőt iszunk
a tiszteletére, nem tudhatta, hogy
koccintunk, mert éppen ő *ott*, és
mi is éppen *itt*, pohár kezünkben.

Mondtad, meghívsz a pezsgőre,
s én azt mondtam, majd később
visszahívlak, *valamikor,* nem oly
sokára, egyszer, ha megint valami
fontos hely, s ismét lesz ünnepelt.

Ha lehet még ünnepelni, koccint
a halandó az ilyesmi beszélgetésre,
elegáns színházi épület, s a színpad
egyetlen baráté akkor, ott ül valami
karosszékben, igen, és felolvas, *ő* az,

akire koccintunk, te is, meg én is, jó
érzés pezsgővel felköszönteni, hogy
visszatért valaki, ahonnan nem lehet
visszatérni, hogy van köztünk valaki,
aki elmeséli a visszaút lehetetlenségét.

Az ünnepelt nem tudta, nem tudhatta,
hogy mi pezsgővel ünnepeljük őt, kint
a büfében, és hogy szeretem az arcod,
az érzékeny arcod, miközben pezsgőt
iszom, s szeretem az ünnepelt tétova

esetlenségét, azt, hogy túljut valamin,
s azóta is átlép minden rosszon, amin
egyébként nem lehetne átlépni, de ő,
éppen ő, *itt, mindig és újból* megmutat
nekünk nem létező utakat, ösvényeket.

A pezsgőt megittuk, az ünnepelt nincs
ma már, és látod, még mindig tartozom
neked, akinél szebb arcot még te sem
fotóztál soha, de nem is fogalmaztad
meg soha, emlékirataidban sem lelem

hasonló finom vonásoknak a nyomát,
emlékiratok könyve, mondod,
próbálom felidézni, miért is annyira
fontos nekem az a pohárka pezsgő
ott, a színházi büfé előterében, akkor.

Volt, hogy messzire innen, Párizsban
is összefutottunk, *véletlenül,* valami
avantgárd fesztiválon olvastam fel,
semmi sem úgy alakult, ahogy, és
te ott ültél a nézőtéren, *meglepetés,*

semmit nem tudtam arról, hogy *te,*
hogy *ott,* utána túl rövid beszélgetés,
még szerettem volna azt mondani,
maradjon most minden így, abban
a pillanatban, ahogy nem maradhat.

Emlékszel?, vagy nem?, talán ha öt
éve, a Nyitott Műhelyből séta fel
a Várba, nem tudod, mennyire jó
volt az a lépcső, a meredek lépcső
a Vár oldalában, mentél haza te is,

fent volt valami lakásod, és mi újra
megbeszéltük, hogy majd a pezsgőt,
az elmaradt pezsgőt pótoljuk idővel,
de szerintem már soha, bennem csak
a szomorúság és a csend növekszik.

És nem is nagyon hiszem, hogy lehet,
lehetséges még pezsgőt bontani, *itt,*
koccintani egy ünnepelt tiszteletére,
valami nem létező színházi büfében,
nem létező poharat a kezünkben tartva.

LACKFI JÁNOS

A SZERTEFOSZLOTT INDULAT ZSOLTÁRA

Esett az eső, álltunk a sorban,
az ázott emberszagban és állatszagban,
gyűlt bennem a düh és kétségbeesés,
mindezt azért, mert az uralkodó
csettint egyet, szeretné felmérni,
mégis mekkora az ő határtalan hatalma,
Kiállítanám az ilyet az esőbe,
kíváncsi lennék, meddig bírná
a kis aranyos koronájában
meg selyemköntösében,
amit velünk szemrebbenés nélkül
megcsináltat. Magamnál jobban
aggódtam asszonykámért,
fáradtan és megadóan ült a szamár hátán,
annyi, de annyi óra zötykölődés után
csoda, hogy ki nem pottyant
a gyermek már az ideúton.
Közben az előttem és mögöttem állók
beszélgetéssel ölték az időt, és kiderült,
mindenki gondoskodott már szállásról,
az egyik rokonainál fog hálni,
mert így olcsóbb, és mint beszélik,
a fogadókban napok óta semmi hely,
a másik erszényt küldetett előre
megbízható emberrel, hogy rátehesse
mancsát valamelyik jól fűtött szobára,
alig várja már, hogy belakmározzon.
Ez is csak a tehetetlenség érzését
erősítette bennem, mind előrébb
járnak már nálam, minálunk,
engem egyetlen kedves rokonom
sem látna szívesen a lányanyával,
olyan mocsok jól tud számolni mindenki
ebben a családban, kikombinálták,
korábbi fogantatású a csöppség,
mint a házasságunk dátuma, sipákoltak,
összecsapták ájtatosan a kezüket,
nahát, ilyen botrány ebben a famíliában,
az ember esze megáll!

Úgyhogy akkor se kértem volna,
hogy befogadjanak, ha maguk ajánlkoznak,
ha súlyos aranyakat adnak cserébe,
az én feleségemre ne nézzen
senki ferde szemmel,
különben nem állok jót magamért,
tisztességes mester vagyok,
de ha valamelyik inasgyerek
elhasította a fát, tönkretette a munkadarabot,
kapott olyat, hogy szikrázott a szeme,
egy se tiltakozott, mert igazsággal
mértem a dicséretet, a fenyítést is.
Most nem állok nyerésre, ítéletidő ez,
csuromvizesek vagyunk, még megbetegszünk,
talán jobb lett volna alább adni,
csodába a fene nagy büszkeségemmel,
ha mégis üzentem volna a rokonságnak,
most meleg lakás várna bennünket is.
Sebaj, nagy az Isten, megadja,
ha őszinte szívvel kérünk tőle,
s most aztán semmi hamisság nem fér hozzám.
Tessék, végre sorra kerültünk,
az a nyomorult, faarcú hivatalnok
még az ásítását se leplezte,
úgy tett, mint aki megkeres minket
a névsorban, de nem vagyok benne biztos,
hogy meg is tette, csak úgy behúzott
valamit valahová, jó lesz az úgy,
nem ellenőrzi nyilván senki se,
nem fogják még egyszer összehívni
a kismillió embert, azt ír, amit akar.
Ezért nyűglődtünk hát hetek óta,
egy ilyen hanyag tollvonásért,
kitéve mások kénye-kedvének?
Nem mondom, láttunk csodákat,
emberi jóakaratot, isteni ajándékot,
nem is egyszer, de nehéz így az örömben
kitartani, a te örömödben járni,
Uram, szinte lehetetlen!

Pedig ha Máriára nézek, eluralkodik
az ujjongás rajtam, azt se tudom,
mi lesz ebből a kalandból,
kivenném, megnézném már azt a kicsit,
kicsi Istent, kicsi embert.
Nekivágunk a városnak,
mindenki csörtet és közömbös,
egyszeriben kavarodás támad,
lándzsás pribékek törnek utat maguknak,
a fegyver nyelével félreverve
mindenkit az útból, MARS INNEN,
AZ URASÁG KÖZELEDIK, UTAT NEKI,
FÉLRE, GYÜLEVÉSZ NÉPSÉG, üvöltözik.
Falhoz taszigálják a járókelőket
válogatás nélkül, mintha az a nyavalyás
kocsi nem férne el különben,
mintha bérbe vették volna az utcát,
egyik meglöki Máriát, nem addig az,
felhorgad bennem a keserűség,
megállj, te féreg, adok én neked,
le is ütném a pimasz disznót,
de meglátom Mária tekintetét,
annyira kedvesen könyörög,
NE, JÓZSEF, MOST NE, békesség
ömlik el bennem, odahúzódom mellé,
megvárjuk a csörtető hintót, kit érdekel
a más pökhendisége!
Fedett szálláshoz érünk, intek feleségemnek,
majd én bemegyek, keresek helyet,
lennie kell itt, segíts, Istenem,
és találok is egy zugot, jó száraz,
felszórva bőven szalmával,
köszönöm, Uram, rohanok ki,
vezetem be a szamarat, megkötöm,
szalad hadonászva a karavánszeráj
tulajdonosa, hé, hé, ez félreértés,
egy fickó jön vele, aki már komoly pénzért
lefoglalta ezt a sarkot, a gazda helyesel, így volt,
valóban. Én is fizetnék, mondom kétségbeesetten,
nézzék, veszem elő az erszényemet, becsületesen
kerestem az utolsó garast is, vállat von az emberem,
tízszer ennyiért se tudna adni, minden betelt.
Megyünk tovább, egyik udvarnál megállunk,
odabenn zeneszó, körtáncot járnak

az emberek, az eső már elállt,
kihasználják egy kis vidámságra,
lobogó tűz, lobogó árnyékok,
csodásan fest az egész, most mégis úgy érzem,
a mások öröme csúfolódás mirajtunk,
kit érdekel, ha itt pusztulunk is,
Mária elgyötört arcán látom,
nem lehet sok hátra.
Hát senki sem könyörül?
Mindenható Istenem, jelentem,
én, József, a férfi, aki mindent eligazítok
és megoldok, most csődöt vallottam!
Ami lehetséges, megtettem,
most te következel,
a lehetetlen már a te asztalod!
Ekkor válik ki a sötétből egy férfi,
arcát nem látom, árnyékból beszél,
menjek csak kifelé a városból,
amarra, túl a kapun, egyet se féljek,
mikor már úgy látszik,
csak földek vannak meg legelők,
nos, ott jön még egy udvarház,
annak az istállójában szokott megszállni,
akit másutt már be nem fogadnak.
A gazda szívélyes, ne tartsunk semmitől,
áldjon meg minket a Mindenható!
Téged is, Ismeretlen!
Indultunk azonnal, rá is találtunk
a végtelen sötétben egy pipázgató,
ráncos arcú kisöregre,
mutatta, merre az istálló, menjünk csak,
örömest befogad, csak aztán rendet
hagyjunk ám magunk után, ne felfordulást!
Helyet csinálok, szalmát tornyozok az egyik
sarokba, taszigálom félre a jószágot,
eridjetek, tüzet gyújtok sebtében,
szinte jajongás nélkül érkezik meg a kicsi,
Úristen, itt a kezemben a kis maszatos,
melegedik a víz valami itatóedényben,
mitévő legyek a köldökzsinórral,
hiszen én még emberszületésnél
nem bábáskodtam sosem?
Mi lesz, ha elrontok valamit, kárt teszek benne,
annyira apró, annyira törékeny…

Bevillan hirtelen, hogy hát kecske, bárány
ellésénél hányszor segédkeztem már,
ember és állat végül is egyre megy,
vágom el a köldökzsinórt,
csomózom meg, szorítom el két fadarabbal,
baja ne essék semmi. Fogom a méhlepényt,
kiviszem a sötét udvarra,
elásom és köveket tornyozok rá,
vadállatok ki ne kaparják, mégiscsak
emberhús, mégiscsak Dávid vére,
mégiscsak asszonyom egy darabja.
Visszajövet a kicsi már szopik is
elképzelhetetlen nyugalomban,
teleszalad a szemem könnyel,
hát él az Isten, ahol kifogytam
erőmből, hatalmamból, ott ő tetőt
teremtett a fejünk fölé, áldott legyen neve!
Megakad a szemem az egyik lifegő deszkán,
elönt a hála a pásztor iránt,
aki bebocsátott a maga tulajdonába,
a szamár hátára kötözött málhában
akad szeg is, fűrész is, kalapács is,
úgy kipofozom én ezt az istállót,
leesik az álluk az ámulattól,
sürgök-forgok, elememben vagyok.
Ekkor Mária int megint a tekintetével,
el ne kezdjek zörögni, az ég szerelmére,
kimegy az erő a karomból,
tényleg, itt most ezt kell tennem,
talán nehezebb, mint tervezni-rendezni a világot,
halkan fát teszek néha majd a tűzre,
és ülök és nézem, milyen szép a feleségem,
milyen szép a gyermekem,
Isten gyermeke, milyen szép az Isten,
elmerülök ebben, és nincs is más dolgom.

MOLNÁR H. MAGOR

RÚZS

Jó, ha az ember arca tiszta,
az egyébként is egészséges,
azt mondják. Hidratálni is kell
még alapozás előtt, úgy tudom.

Aztán jöhet a szemhéjfestés,
sötétlő színekkel, árnyékokkal
játsszon a szemfehérje, mint éles
fény, ha átvilággik a kulcslyukon.

És tessék, az egyik legédesebb
szemfényvesztés: ennyi festék
és púder után egy üdítő hatású
arcpirosító. Mosolyogva kell
felhordani, ha jól tudom.

Az ajkakkal nagyjából ugyanaz
az aktus, mint korábban az arccal:
hidratálás, alapozás, púder, ceruza.
És végül a rúzs. Esetleg ajaktus.

Enyhén nyitott, majd tágra tátott
szájjal érdemes csinálni, az anyag így
a szájzugot is eléri, s egy jó árnyalat
alatt még a fog is szebben fehérlik.

Nem sok nőt láttam még sminkelés közben,
ennyi az összes tudományom. És úgy adódott,
hogy engem sem sminkeltek, én sem festettem
magamat sosem. Nem tudom tehát az érdemi
részét, hogy milyen az érzés, a smink a bőrön.

Azt is csupán olvastam valahol, hogy ötből
négy nő az egészet utálja, és tízből öten mégis
felteszik rendszeresen. De nem látom, hogy mit
lehetne kezdeni az adatokkal, ha ötből négy nővel
még sosem beszéltem arról, hogy miért utálja.

Különben a feleségem csak ritkán hord magán
festéket, bár addig se vitte túlzásba, míg nem volt
még a feleségem. Az egymás mellett eltöltött időt
már úgy észleljük, ha egymás testén tetten érjük.

Hogy pontosabb legyek, a feleségem nappali
sminket nem visel. Mert többféle is van, ennyit
még tudok. Alkalmit tehát alkalmanként, az kevésbé
visszafogott, de hát mihez képest, ugyebár. Aztán ott
van a színpadi smink, a rúzs és a szemek fortissimója.

És van az a rúzs is, melyet színésznő anyám
azért használt, hogy eltakarja ajkait, melyek
édesapám jegygyűrűje nyomán szakadtak fel.
És van az ecsettel gondosan szétkent korrektor,
mellyel sárga foltos járomcsontját festette felül.

Láttam én már egynéhány nemét az erőszaknak;
nem mindet és nem mindennap; de azért arányosan.
Azoknál a férfiaknál akkor is alig van magányosabb,
mint akik éppen egy nőt ütlegelnek: nevüket vesztik
és arcukat vesztik, az anyjuk sem ismerné meg őket,

az isten sem ismer rájuk olyankor. Magukra maradnak
az elemi bűnben: a testükből való testet, a csontjukból
való csontot roncsolják; gránátalmába robban az öklük;
és a liliomok közt legelő juhoknak metszik el a torkát,
és a tejben megfürdött galamboknak tépik ki a szívét.

Nézd ezt a lányt, csak tizenhat éves, nincs ötven kiló,
és heteken át nem mer még a nyaralásból hazamenni,
nehogy a családja meglássa az arcát, az izomig felnyílt
ajaksarkot, az elferdült orrát, földuzzadt képét: a fiúja
rugdosta össze. Ezt onnan tudom, hogy ő a húgom.

Nézd ezt a másikat: orrvérzésig fojtogatta, bordáit törte
az a férfi, akitől ő korábban az életet remélte. A csontok
végül a mellhártyába fúródtak, a bal tüdeje összeesett.
Milyen szépen mondják mások: légmell keletkezett.

Nézd ezt a nőt: egy katona verte szét. Nézzél a szemébe,
mint kétkosárnyi rothadó szilvába, mélykékbe és lilába,
mely helyenként már elfeketéllik. Mintha a felhasadt héj
alól fordulna ki a gyönge hús. Levedzik. Levedzik, nézd.

Gondold csak meg: az ott nem is szilva, az ott
a vére, mely a megrepedt erekből tódult a bőre alá,
és most így bomlik le. És az ott lejjebb sem kettészelt,
hibátlan fokhagyma, az ott a hiány, az ott egy fogcsonk.
Az a pipacsos búzamező, az véráztatta, vajszőke haj.

Az erőszaknak nincs esztétikája, a kénköves enyészetnek
nincs virágzata, egy lúggal leöntött nemi szervhez semmi
sem hasonlatos. Egy maró lúggal leöntött női nemi szerv,
az egy maró lúggal leöntött női nemi szerv. Önmagában
is elgondolhatatlan. Az elpezsgő hús, az égés, a katlan.

A vastagon fekete emberi szövetek. A csontig hatoló
vegyszer, a kötésbe folyton felszökő nyirokfolyadék.
Egy hegesedve elzáródott hüvelynyílás. A mohaszín
és türkiz, a neonzöld és tojásfehér sebek mindenütt.

Nézd, én még azt sem tudom, hogy hogyan lehet
elképzelni a zegzugos lefutású repedések hálóját
a lépemen. Pedig egy-két nagy erejű, jól irányzott
rúgás is elég már hozzá, a bal bordaív környékén:
egy elesett lány testére épp ennyit mért ki kényura.

És vannak még nők, akiknek alkarján félig szívott
szivarcsikket nyomnak el, akikbe a lágy részeken
csontozókést mártanak, akiknek fejét a betonfalba
döngölik. Olykor még az újság is megírja, ha éppen
úgy hozza a helyzet: megint egy nőt félholtra vertek.

Mint ezt az ötgyermekes fiatal anyát, akit a férje
szajhaságra kényszerített, hogy végül több napon
keresztül büntethesse. Eltörte mind a négy végtagját,
a gyerekek szeme láttára, aztán az ágyrácshoz kötözte.

Tízéves kislányát küldte ki a konyhakésért, neki kellett
utána a padlóról is felmosni a vért, mely édesanyja szúrt
sebeit hagyta el. Másnap már a gyerekek nélkül folytatta,
ahol abbahagyta: kerített egy vascsövet, hogy azzal verje,

ha puszta kézzel nem bírta, ha nem bírta már rúgni sem.
Valahányszor a nő elájult, egy vödörnyi vízzel fellocsolta,
mert hát az egész mit is ér az emlékek nélkül. Orrát törte
és szegycsontját törte, darabokat metszett ki a húsából.

Jó, ha az ember arca tiszta, igen. De a gyötrelmeit,
a félelmeit, a nyomort, a mételyt, a megaláztatást
hogyan lehet kimosni egy megvert, egy megkínzott,
egy megcsonkított nő tekintetéből, én nem tudom.

Rúgták már az én fejem is ájultra, ha éppen úgy hozta
a helyzet. Mégsem érhetem fel ésszel, hogy milyen érzés
annak az öklét arcomon viselni, akire én a jövőnket bíztam.
Hogy milyen érzés mosolyogva felhordani az arcpirosítót.

Nézd, én teljes valójában semmit sem tudhatok anyám
rúzsáról, ahogy egy nő stigmáiból sem érthetek semmit.
Hiába hát a gyöngyházszínű sebhelyek a testemen, mikor
az én hegem férfias, az övé viszont szégyen. Ő úgy tudja,
hogy az ő szégyene. Én úgy, hogy a mindannyiunké.

Elnéztem ma a nyirkos utcán szembejövő lányokat
és asszonyokat: hogy közülük vajon mennyinek van
vérömleny a festék alatt, ez jutott eszembe. De persze
könnyen lehet a véletlen műve, hogy az üzletben aztán
láttam egy nőt felsebzett szájjal és mélylila táskákkal.

Hogyan kellene szólni hozzá, mit is kellene
kérdezni tőle, nem volt a szívem sem elég jó ahhoz,
hogy kitaláljam. Észrevett, és megremegett a melle.
Egy átlagos nő élete során két kiló rúzst nyel le.

KÜRTI LÁSZLÓ

APÁM VERSE

az apámat soha nem ismertem,
és nem tudom, hogy neki én ki vagyok.
ő dolgozott, amikor óvodához keltem,
és volt, hogy nem jött értem senki,
az óvónő vitt haza magukhoz. este
lett, a férje rám haragudott. még nem
volt a melósoknak otthon vezetékes,
pláne nem voltak mobilok. elfelejtettek,
vagy csak azt, hogy kinek kellett

volna értem jönni. aztán nyolc körül
apám érkezett: sörszag és kölni illata.
nem mondhatom ma sem, hogy ez
vagy bármi más úgy igazán rávall. inkább
csak hogy minden meg van neki valahogy
mondva. elvált apaként vitte őt félre
néhány elvált szoknya. amikor szabad volt,
akkor is maradt legalább három gondja.
én a legnagyobb, ha gond, mikor néha szégyenkezni
kellett. a pénz meg a másik, vagy a két kisebbik fia?
a harmadik, hogy a szép nők is megöregednek.
de nem emlékszem, hogy kerültünk idáig,
hogy jutottunk el otthonról, idegen szívvel
más-más hazáig. ha beszélünk, én nem értem,
milyen vélemény, mondat, mi tartja távol.
mitől olyan hosszú az út az önfeledtnek
kinéző apámig.

anyám mesélte, hogy aznap rábízott.
szőke volt az öreg, sportos, nagyhangú, amikor
szabad volt, ha ivott, de nem iszik, már nyugdíjas.
fiának nevez, amikor büszke, ha mégis szabad.
képzeld, ballagásra kaptam tőle egy velem egykorú
babettát. újrafestett motoros biciklit, bár tekerni,
csak ha kifogyott a benzin. tehát sokat.
nehéz volt hajtani apám elismerésére,
pedig próbáltam. majd leszakadt a lábam,
kerülő utak, csavargás, idegenség.

téged szerettek otthon, vagy úgy jártál haza,
elvált szülő gyereke te is, mint egy kelletlen vendég?
különben felnőttünk, minden rendben…
az apám kulcsa, ha belegondolok, sosem volt
sajátként a zsebemben. diszkók táncterei,
kocsi, lakás, rajongás és kudarc. mintha lett
volna olyan életszakasz. mintha riválisaként
nézne rám már félig kopasz apám.
negyvenévesen is pont úgy rémüldözök,
te jó ég, mint egy magára hagyott kiskamasz.

A FELELŐSSÉGRŐL

úgy gondoltam, hogy el kell tűnni,
hogy a szülők semmit sem tehettek,
pláne többet, pláne értem, mint mikor
hatévesen felelősséggel hagyta rám
anyám az egyéves öcsémet, mert
szülni ment a harmadikat. persze
nagyi nálunk volt, főzött, de a felelősség,
amit a rettegés, mint pép, máig táplál,
nem ereszt.
ha bármi baja esik a kicsinek, véged!
felébresztett engem az anyám,
persze, nem csak ezzel, a kisgyereket
hosszan kell ébresztgetni, vissza ne aludjon,
tudom az enyémről, ha iskolába viszem.
én azóta ébren vagyok, ébren maradtam
végleg. átizzadom éjszakáimat, átizzadom
a teleket, őszöket, hősiességből,
önkéntelen reflexből, ki nem kényszerített
felelősségből: szeretetvállalásaimban.
hiába nem én akasztottam sorjás
szélű, fémpárologtatót az öntvényradiátorra,
és ki gondolta volna, hogy feláll az öcskös,
épp ott matatni, és az a párologtató mégiscsak
elvágja majd a tejszagú babakezét.
úgy mentünk be a szülészetre hárman,
nagyi, öcsém és én, decemberi rettegésemben;
s máig azt a kesztyűt rimánkodom,
le ne húzza testvérem kezéről valamelyik
gondos kezű, szigorú anyám.

JÓNÁS TAMÁS

| regényrészlet |

ÜRES TEMPLOM

Erős csontozatú, vékony lány jelent meg a távolban, meg-megállt, körbenézett, majd leguggolt, mintha bogarakat nézegetne. Nem lehetett eldönteni, hogy távolodik vagy közeledik – mintha minden szín, alak, állat, ember megzavarta volna a figyelmét. Felhők ugyan nem voltak az égen, de ő hosszasan nézett fel, majd hirtelen a lábaira. Manavát megbabonázta a lány viselkedése, oda akart menni hozzá, de rászóltak, nehogy.

– Nem érdemes beleszólni a dolgaiba, mert elhallgat.

Elhallgat? Hát mi ő? Énekes madár? Azért megfogadta a tanácsot, és csak kitartóan figyelte a lányt.

Egyre többen gyűltek össze addigra már a ház körül. Érezhető volt, hogy várnak valakit. Manava még mindig nem tudta, ki lehet a házigazda, mindenki olyan magabiztosan mozgott, mintha otthon lenne. Ült egy félöreg, közel a ház falához, lócán, meg se szólalt eddig, és többnyire mintha nem figyelt volna. Manava őt találta a legtiszteletreméltóbbnak, mellételepedett hallgatni. De alig ült le, az öreg megszólalt, hogy ideje lenne elmesélnie, ki ő, honnan jött és merre tart. De Manava előbb meg akarta tudni, hova csöppent. Rákérdezett, kire várnak. A mesélőre, derült ki, aki hetente más családnál jelenik meg, hogy elmondja az egyre-másra változó történeteit.

– Minden meséjét ismerjük már, ritkán mond újat, de a gyerekek kíváncsiak rá, és van, hogy máshogy is adja elő. De a legtöbben mégis azért érkeznek, hogy egy helyen legyenek. Na, ő az!

A sokaságban nem lehetett látni, mikor érkezett meg. Amikor a félöreg rámutatott, már a ház másik oldalán ült, botja letámasztva, az arca ráncos, de a ruhája tiszta, mint a tekintete. Szinte elveszett az emberek között, nem is figyeltek rá. Ennél azért tisztességesebb fogadtatást érdemelne, gondolta Manava. De a mesélő mosolygott, nem zavarta, hogy észre sem vették. Maga elé nézve bólogatott, mint aki készül valamire, és önmagát erősítgeti. Végre a két öreg tekintete egymásba akadt:

– Ma új mese lesz ám! – mondta meglepően tisztán, erősen, pedig az ember remegő hangot várt volna tőle.

Ültek egy darabig, de semmi sem utalt rá, hogy mesélni kezdene. Manava érdeklődött is a félöregtől, mikor kezdenek. Várni kell, tudta meg, mert még nem egészen érkezett meg a mese. Így mondta, a mese nem érkezett meg, mintha az nem a mesélőt jelentette volna. Hamarosan kiderült, pontosan fogalmazott. Meg kell még érkeznie egy fiatal, pimasz férfinak is, akinek a nyelvét senki sem érti, igazából ő mondja el a történeteit, és igaz, hogy a mesélő sem érti a nyelvét, mert valamelyik távoli, ismeretlen népét beszéli, de a mesélőnek elég, ha hallja, elmondja, amit a másik csak halandzsázik. Manava rákérdezett, honnan tudhatja a mesélő, mit mond az idegen, ha nem érti a nyelvét, de mintha a félöreget bosszantotta volna ez a kérdés.

– De hát akkor kié a mese?

– Kié lenne? A miénk!

Manava kényelmetlenül érezte magát, nem akart tiszteletlen lenni, de a kíváncsiság erősebb volt benne.

– Mi szükség van igazából arra az idegenre?

A félöreg úgy nézett rá, mintha hibbant lenne:

– Ő hozza a mesét!

Manava megadóan bólintott.

Öt-hat éves forma kislány állt Manava elé, hosszasan bámulta, míg a szájában tartotta, szopogatta a középső ujját. Mintha felmérné, hogy megbízható-e. Végül rászánta magát, megfogta a férfi kezét, és magával húzta. Nem messzire, csak a ház mögé. Cina állt ott, egy búbosalmafának dőlve.

– Vártalak – szólt Manavához.

– Biztos, hogy engem?

– Istenről akarok neked beszélni.

Manava elvörösödött.

– Miért éppen nekem?

– Ha kimondom: Isten, nem látok magam előtt semmit. De ha azt mondom, ember vagy fa, őz, barlang, látok magamnak egy fát, őzet, embert, barlangot. Lehet, hogy azt látom, amit legutóbb láttam, de lehet, hogy olyan fát, őzet, barlangot, embert látok, akit még korábban nem is láttam. De Istent nem látom. Isten egy gondolat. Van sok dolog, amit láthatnék, de valójában nem látom, mégis képes vagyok valamit látni, ha kimondom a nevét. Kimondom: gyökér, és látok egy gyökeret, pedig valójában sosem láttam még a teljes gyökérzetét egyetlen fának sem, hacsak ki nem fordította egy vihar a földből. Ha én ásnám ki a földből, fáradságos munka lenne, amivel ártanék a fának. Talán bele is halna. Ha meg akarom látni Istent, és kiásom a gondolataimból, ártanék magamnak. Talán bele is halnék. Isten az én gyökerem, és a gyökérzethez tartozó lombok a gondolataim. A gondolataimmal tudom megismerni Istent, és nem a szememmel. Sok ember nem tudja Istent, mert nem gondolkodik róla. Ez olyan bolond cselekedet, mint behunyt szemmel járni, pedig járhatnál nyitott szemmel is. És ahogyan megtanulod használni a szemedet, a kezedet, a füledet, a szádat, a gondolataid használatát is meg kell tanulnod.

– Az orrot nem említetted.

– Azt nem. Abban nincs semmi tanulnivaló.

– Honnan tudsz ennyit Istenről?

– Csak azt tudom jól, mi az, amit nem tudok róla.

– És melyik istenről nem tudsz ilyen sokat?

Cina felnevetett, a fejét hátravetette, újra az az okos, gondtalan lány lett, aki az erdőben nevelkedett.

– A környező népek mind azt hiszik, mindennek van istene. Akármit gondolnak, éreznek, terveznek. De az állatoknak, a növényeknek, a köveknek is istent szavaznak. Ha nincs szerencséjük a vadászatban, egy isten miatt nincs, de ha szerencséjük van, az meg egy másik isten miatt. Ha egy anya gyereket szül, ha várandós, ha nem tud magzatot hordani – mind egy-egy isten műve. Az évszakok, a hideg és a meleg, a szomorúság és a jóság, az öröm és kegyetlenség újabb és újabb istenek műve. Néha úgy érzem, több az isten, mint az ember.

– És te mit hiszel?

– Én úgy tudom, hogy a sok isten mögött egyetlen valódi Isten áll, de ahányan meglátják, vagy megszólítják, annyi arca lesz. De Isten nem az arcáról ismerszik meg. Olyan, mint a folyó vizében a saját arcod: minden hullám megrezegteti, másmilyennek látszódik a hold, a nap fényében, viharban vagy forróságban. De amit látsz, az nem a te arcod, hanem a vízé.

– Miről ismerszik meg az Isten?

– Arról, hogy van-e vagy nincs.

Cina letépett egy almát a fáról, és a lábánál kuporgó kislány kezébe adta. Komoly, már-már ijesztő hangon szólt akkor Manavához:

– Tudom, hogy ki vagy.

*

Asszonyruhában állt a keskeny bajszos, törékeny férfi a mesélő előtt, meghajolt, ahogy a szolgák szoktak, és szomorú arccal leült a földre terített kerek, horgolt szőnyeg közepére, amit neki hoztak ki a házból. Ahogy leült, rögtön leült körülötte mindenki, csak a távolabb lévők maradtak állva, hogy rálássanak. A mesélő közvetlenül a szőnyeg mellett állt. Söredényéből kortyolgatott, míg mesélt.

– Csonkua ma olyan lányról mesél, aki nem ment csókért a szomszédba.

A csitrik közül sokan vihogtak, a férfiak némelyike méltatlankodott.

– Honnan tudod, még meg se szólalt.
– Már reggel találkoztam vele – felelte zavartan a mesélő, de valójában nem kellett volna válaszolnia, a többiek lepisszegték a kötekedőt.

Élt egy szépségétől roskadozó leányzó, akiért versengtek a fiúk, de még a leányok is, annyira gyönyörű volt. De az apja, aki egyedül nevelte, nagyon vigyázott rá, mert már csak ő maradt neki, félt, hogy ha elviszik a háztól, neki egyedül kell maradnia, nem lesz, aki gondját viselje. De a lány, ahogy telt az idő, egyre szebb lett, mint az évszakok. Kutyákat kellett tartani, hogy ne tudják ezt a lányt csak úgy elkapni. Egy éjszaka azonban az összes kutyát megölték, kövekkel verték szét őket, még a kölyköket sem kímélték. Kiszemelte magának a lányt egy nagyon fiatal fiú, aki még tizenöt éves se volt, és akinek az apja félelmetes kotyvasztó volt, jól ismerte a növényeket, és titkos főzeteket készített belőlük, amikkel gyógyítani, de ártani is lehetett. Ez a fiú lopott az apjától medvetalpport. Felbérelt egy félbolondot, sok csillogó kacatot ígért neki, ha beleszórja a szépséges lány apjának a szemébe. A félbolond bele is szórta, amikor apa és lánya vízért mentek a patakhoz. Nem végezte ügyesen a dolgát, de az apa szeme így is megsérült, kihólyagosodott, bevörösödött. Napról napra egyre nehezebben látott. A suhanc fiú beédesgette magát a lányhoz, akinek egyre gyakrabban kellett magában mennie madártojást és gyümölcsöket gyűjteni, mert az apja már képtelen volt rá. A suhadék néha nyulat és fácánt fogott, odavitte a falba vájt ház elé, tüzet rakott, és vígan fütyörészve sütögette. Amikor a lány hazaérkezett, neki is, és apjának is felkínálta a húsokat, akik el is fogadták, annyira éhesek voltak. De az apának elég volt egyszer hallani a fiú mézesmázos beszédét, tudta, hogy ebből lányszöktetés lesz, amikor ő már teljesen tehetetlen lesz. És szörnyű dologra szánta el magát!

A mesélő leült, hogy pihenjen, hosszasan kortyolgatta a sörét. Jelzett, hogy elfogyott. Gyorsan hoztak neki másikat, és némán figyelték, ahogy iszik, és ő nem siettette magát.

– Ahogy mondtam, szörnyű dologra szánta el magát.
– Nehogy azzal gyere, hogy a saját lányát ejtette teherbe, hogy maga mellett tartsa – kiáltott be valaki a tömegből.
A mesélő elfehéredett.
– De így történt, ez a valóság!
Egyre nagyobb haragra gerjedtek az emberek, már almákkal kezdték dobálni a dühében reszkető öreget. Manava sietett a védelmére. Elébe állt, és az almák közül egy sem találta el. Mire odaértek hozzá, a magnál is kisebbekké lettek, és a földre zuhantak, a lábaik elé.
– Ez az ember most az igazságot mondta el.
Egy időre mindenki elcsendesedett, de aztán egy fiatal, hosszú fekete hajú lány a többiek helyett is megszólalt:
– Kit érdekel az igazság! Valami érdekesebbet akartunk hallani.
A mesélő szinte tajtékzott a dühtől.
– Be tudom bizonyítani – kiáltott magából kikelve. – A fattyak, akiket a lány szült, itt vannak közöttünk!
Először Manavára, aztán Cinára mutatott.

SZÁRAZ MIKLÓS GYÖRGY

| kisregény |

TIBETI SZÉL

Bevezető

Tibet lámái közt él egy jóslat, miszerint amikor majd az ember átadja magát a sötétség erőinek, vagyis hagyja, hogy természetének gyöngéi – a gyűlölet, a telhetetlenség, az irigység és a lelkiismeretlenség – eluralkodjanak rajta, és emiatt a szárazföldön, a termékeny síkságokon és a nagy folyóvölgyekben, a sivatagi oázisokban és a hegyláncok eldugott völgyeiben, de még az égbolton is a pusztulás seregei vonulnak, akkor, de csakis a végső pillanatban, Shambala urai elküldik seregeiket, hogy legyőzzék a gonoszt, és elhozzák a földre a béke és bölcsesség új korszakát.

Egy

A tizenharmadik ciklus Vas Bivaly évében, a hatodik hold első napján a nyolcadik dalai láma a Potala-palota kilencszázkilencvenkilenc termének egyikében rábukkant elődjének, az ötödik dalai lámának titkos önéletírására, mely ezzel a rejtélyes sorral kezdődik: „Vágyom abba a titokzatos világba, melyről nem tudom biztosan, hogy létezik, de biztosan tudom, hogy mindaddig megközelíthetetlen, míg én én vagyok." A nyolcadik dalai láma, Dzsampal Gyaco fiatal ember volt még, megragadták nagy elődje sorai. Egész éjszaka le sem hunyta a szemét, a jakvajas mécses fényénél hajnalig olvasta a „Nagy Ötödik" látomásos feljegyzéseit. Amikor valamivel napkelte előtt végül mégis elszenderedett, álmában szárnyra kapott, felröpült az örökké felhőtlen tibeti égbe. Odalent vízilovakon nyargaló, tüzet okádó embereket látott, és egy lótuszvirág-palotát, melyet a nap, a hold és a csillagok fénye egyszerre fürösztött. A fiatal lámát előbb csak a fények sosem látott pompája nyűgözte le, de aztán észrevett valamit, amin még álmában is meglepődött. A palota kapuit és tetőit aranyszínű sárkányok és hóoroszlánok seregei őrizték. Első pillantásra éppen olyanok, mint amilyenek Tibet-szerte láthatók a paloták, kolostorok és templomok tetőin és kapui fölött. Csakhogy ezek nem fából faragott, mozdulatlan állatok voltak, hanem vakaródzó, civakodó, valódi élőlények. Amikor Dzsampal Gyaco észrevette, hogy az egyik állat felemeli a hátsó lábát, és levizeli a palota tetején lengedező imazászlók tartóoszlopát, felkacagott.

– Szemérmetlen szörnyetegek!

Amikor látta, hogy a tetőkön csillogva elömlő sárga húgy nem is húgy, hanem folyékony, színtiszta arany, a fiatal láma egészen megrendült. Nem volt kapzsi ember, pénz, vagyon, kincs nem érdekelte, de megrendült attól a felelősségtől, amit ekkora gazdagság jelenthet. A látomás elhalványult, és egyszer csak egy tündöklő szivárvány alatt megpillantotta azt a világot, ahová attól kezdve, hogy majd felébred, örökké vágyakozni fog. Egy óriási mandala volt, havas hegyek övezte virágos mezőkön márványpagodák és oszlopsorok, virágoskertek, vízmedencék, patakok és szökőkutak, lugasok és függőkertek labirintusa, ahol sárga, fehér, vörös és fekete bőrű emberek sétálgattak, lubickoltak, heverésztek. Mielőtt maga is alászállhatott volna álmai birodalmába, az egyik aggodalmaskodó minisztere nem bírt magával, és felébresztette.

Dzsampal Gyaco csodálkozva pillantott a kezére meg a lábára. Álmában egy rózsaszín tollazatú, számára ismeretlen madár testében utazott, és hirtelen esetlennek és súlyosnak érezte a végtagjait. Elképedve meredt az ujjaira, mint a céltalan luxus megtestesüléseire, és megérzett még valamit, amit addig soha: megérezte a súlyát, érezte, hogy a testét vonzza a föld. Tizennyolc esztendős volt ekkor, évek óta nem játszott már, úgy élt, mint egy szerzetes, hajnalban kelt, későn tért nyugovóra, hallgatta tanítómesterei véget nem érő okításait, mégis úgy érezte, csak most lett felnőtté.

Kettő

Azon a napon, melynek hajnalán a dalai láma kócsag alakjában röpködött álmai országa fölött, Lhásza egét sárkányok serege népesítette be. Felhőtlen, ragyogó idő volt, tizenegyezer-hatszázhúsz színes papírsárkány farka ropogott a szélben, és aznap, a Szaga Dawa nagy ünnepén – a második hete tartó áradástól eltekintve – három szokatlan esemény történt a városban. Az egyikről szinte mindenki azonnal tudomást szerzett. Valamivel napkelte után óriási keselyűcsapat tűnt fel az égen. Szédítő magasságban nyugatról keletnek tartottak. Lehettek ezren is. Egy darabig lebegtek, aztán lassan, hatalmas körökben, szárnyukat meg sem billentve ereszkedtek lejjebb és lejjebb a folyó fölött.

– Gyászos had volt. Félelmetes – mondta később Dönkar Dawa Norbu. – A keselyűk szerencsét hoznak. De ezer keselyűt még senki sem látott együtt. Mintha azon törték volna a fejüket, megtámadják-e a sárkányokat.

Amikor már a kékacél csőrüket, sóvár szemüket is ki lehetett venni, az egyik amdói rabló, aki szürke kancáját itatta a folyón, nem bírta tovább, és rájuk sütötte a fustélyát, melyet még az öregapja zsákmányolt a gurkha háborúk idején. A madarak meg sem rebbentek, de nem ereszkedtek alább, tettek egy utolsó kört, aztán egyenes vonalban, ahogy a fonál vége lepereg az orsóról, a folyó fölött tovaszálltak, mint egy égen kibomló fekete zsinór.

A másik esetnek is hamar híre ment. A Potala alatti falu, a Söl zegzugos utcáin déltájban feltűnt egy ordas. Fehér bundájú, megtermett állat volt, vörhenyes folttal a mellkasán. Az áradás és az ünnepre napok óta gyülekező zarándokok vonulása űzhette a falak közé. Fáradt volt, úszástól csapzott. Nem menekült, lógó nyelvvel, nyílegyenesen loholt a Maitréja, a jövő Buddhájának kis szentélye felé, és a szobor lábánál kimerülten leroskadt. Egy óra hosszat aludt, aztán bezabált az áldozati étkekből, és kiszökött egy nyíláson, kikerülve a csapatnyi pásztort és parasztot, akik a bejáratnál várták, hogy megkövezzék, amint előbújik a szent helyről. Valamivel később a Csakpo-ri, a Vas-hegy aljában látta néhány muzulmán mészáros, aztán nyoma veszett.

A harmadik esetről viszont Dönkar Dawa Norbun kívül senki sem tudott. A Lhásza fölött kimeresztett karmokkal, villogó agyarakkal röpdöső, dülledt szemű sárkányok közt volt egy, ami semmiféle ismert élőlényre, démonra vagy szellemre nem hasonlított. Dönkar kisfia, engedve sugallatának, egy, a rendes sárkányoktól mindenben elütő, sosem létezett lényt készített.

– Delfin – mondta az anyjának. – Egy nagy hal. Akkora, mint egy kos. Az óceán nevű nagy vízben él, amibe ezerszer beleférne Tibet minden tava. Szelíd és játékos hal. Szereti az embereket, mert minden delfin az előző életében ember volt. Egyetlen szeme van: a homloka közepén.

– És fészket rak a fák ágaira, beletojik, aztán kikölti a tojásokat? – nevetett az anyja.

– Nem rak fészket – mondta sértődötten a gyerek, aki nyolcéves múlt, és tudós lámának készült. – Élve szüli meg a gyerekeit. Mint te engem. Csak ő a vízben szül. Az óceán vizében. És szoptatja őket.

– Szép – mondta Dönkar, és jutalmul egy hajában főtt krumplit nyomott a fia mancsába. – Nagyon tetszik. Még ha akkora tó, amiről beszélsz, nem is létezik.

A nagy tavaszünnep ideje volt, az egész város lázban égett, napok óta özönlöttek a zarándokok. Keletről a félelmetes küllemű, vad és baljós khampák, a hősök, asszonyaik százfonatú hajában kéklő türkiz, diónyi sárga borostyán, ezüst és piros korall. Jöttek mongolok, amdóiak, gologok, a Csangtang nomádjai. Jöttek gyalogszerrel, hátukon sátrat, gyapjútakarót, bőrzsákocskákban szárított, porrá őrölt jakhúst, borókacserjét, áldozati mécsesek lángját tápláló jakvajat, apró gyermekeket cipelve. Jöttek királyi lovakon, felmálházott birkákat és szamarakat, loncsos, piros szarvú jakokat terelve. A Potala falára már előző nap óriási, hímzett selyemthangkát feszítettek, akkorát, hogy nyolcvan szerzetes kellett a kigöngyöléséhez, és amikor eresztették lefelé a kőfalon, és Buddha tágra nyílt, malomkeréknyi, figyelő szeme előbukkant, még azok is felsóhajtottak, akik sokszor átélték már, hogy milyen megrendítő az istenség feltámadásának tanúja lenni.

Dönkar Dawa Norbu özvegyasszony volt, aki egymaga nevelte fel öt gyermekét. Valaha a faluja legszebb lányának tartották, válogatott is a férfiak között, az anyja néha nevetve szólt rá, de valójában szívből aggódott érte.

– Te mániás lány! Őrültje a testi szerelemnek! Mi lesz így veled?

Fölösleges volt aggódnia. Amikor eljött az ideje, Dönkar lehiggadt, a házasságba már úgy vágott bele, hogy azt hitte, már semmi meglepetés sem érheti. Érte. A saját bőrén kellett megtapasztalnia, amit amúgy is tudott, amit minden tibeti ember tud és mélyen átérez, amivel nap nap után nyugszik és ébred, ami hitének lényege, hogy a világon egyetlen dolog állandó: a változás. „Élj úgy, mintha minden napkeltéd az utolsó volna." Ezt mondogatta az apja, az anyja, ezt mondogatták a nagyszüleinek a nagyszülei. A férje szerzetesnek készült, amíg meg nem pillantotta őt, amint két hasas vizeskorsóval a kezében kísérte apját, aki szamárháton vitte a kolostorba jakbőr tömlőkben a vajat. A fiatal szerzetes három hónapig hadakozott a sorsa ellen, hetente találkozgattak a Drepung alatti fűzfaligetben, aztán elöljárói és tanítómesterei elé állt, kérte elbocsátását a közösségből, mert bűnözött, méltatlan lett a kiváltságra, hogy Tibet szent háromságának, Buddha, a Tan és a szent szerzetesi közösség tagja legyen. Tibeti ember nem követheti el azt a gyalázatot, hogy gyáván a szemébe vágja szeretett mesterének a pőre igazságot, így hát ő sem a valóságot mondta, hogy elveszítette a szüzességét, hanem azt hazudta, hogy gyilkolt. Kereskedőnek állt. Északon, a Csangtang ötezer méter magasban elterülő sztyeppéin hajtotta az állatokat, míg egy őszön a szokottnál két héttel hamarabb érkeztek meg a téli, szürke hófellegek és a késpengeként hasogató szelek. A férfi és három jakpásztora hazafelé tartottak az úton, amit már kétszer sikeresen tettek meg, százhúsz jakot és kétezer birkát tereltek be egy alkonyattal abba a völgykatlanba, ahol sátrat vertek, s ami a sírhelyük lett. Másfél méter hó szakadt le egyetlen éjszaka. Reggelre a kétezer birka nyom nélkül elveszett a feneketlen hóban, a legnagyobb termetű jakok még emelgették a szarvukat, de a havazás másnap és a következő éjjel sem állt el.

Két újabb férjjel járt ugyanígy Dönkar, negyedik kérője nem akadt. Szép volt továbbra is, mosolygós, vidám természetű, de a tibetiek babonásak: megijedtek tőle a férfiak. Fürge volt, jó eszű és vállalkozó kedvű: folytatta a kalmárkodást, amibe férfijai rendre belehaltak, s nem mondott le a testi örömökről sem.

Azon az ünnepen, amikor legkisebb fia delfint készített sárkány helyett, Dönkar izgatottan várta, mi mindent hoz a nap. Előző este, amikor szokásához híven az imafüzéréből jósolt, homályos figyelmeztetést olvasott ki a lánc piros-fekete és csontszínű szemeiből. Megismételte a jóslatot, aztán még a kockát is elővette, de hiába, a figyelmeztetést csak annyival sikerült pontosítania, hogy vízzel kapcsolatos a dolog, amire ügyelnie kell. Először megijedt egy kicsit, hogy talán újabb férj feltűnését jelzi a jóslat, mivelhogy épp-vizeskorsókat cipelt a kolostorba, amikor

az első férjével megpillantották egymást, aztán mégis úgy döntött, hogy inkább a folyóról lehet szó. Két hete árad, és nem látszik, hogy apadni kezdene. Igen, sokkal valószínűbb, hogy a megduzzadt, rohanó folyón érkezik valami. Valami vagy valaki, amiről, akiről nem tudja, jó-e vagy rossz. Miután felöltötte legszebb brokátcsubáját, s elrendezte gyermekét, a folyó felé indult.

Három

Aznap, amikor Tibet földjére lépett, Alexander bég reggel óta rosszul érezte magát. Sosem gondolta, hogy beteljesedik az álma, ezért kicsit lehangolt volt, mert attól tartott, azzal, hogy megkap valamit, egy kicsit el is veszíti azt. Ráadásul az a nyomorult hasmenés. Szinte azt kívánta, inkább a váltóláz tört volna ki rajta újra, mint ez a kegyetlen és megmagyarázhatatlan, emberhez méltatlan nyavalya, ami úgy elgyöngíti, mintha gyermek vagy elkényeztetett városi volna.

Másfél hónapja indult el Dardzsilingből, a Himalája déli, nepáli oldaláról, ahol nem kis fáradságába került, hogy elhitesse magáról, hogy meghalt. Terve megvalósításában segítségére volt egy barátja, egy angol orvosdoktor, aki kiállította a hamis halotti anyakönyvet, melyben a halál okaként a maláriát nevezte meg.

Alexander bég és Sir William Moorcroft évtizedekkel korábban Európában, Katalóniában ismerkedett össze, Girona város zsidó negyedében, a Call egy kis könyvesboltjában. Az angol utazó, aki orvosdoktor, földrajztudós és a brit korona ügynöke, azaz kém is volt egy személyben, szép summát fizetett a Németek utcája és az Erőd utca között húzódó sikátor mélyén megbújó boltocskában egy könyvért, melyet aztán nem tudott elolvasni, ugyanis sem katalánul, sem arabul, sem héberül nem értett. De nem is annyira a szöveg, mint inkább a könyvben található vázlatos térképek izgatták a fantáziáját. Azt gyanította, hogy a Himalája angol kartográfusok számára még ismeretlen szorosait, eldugott hágóit ábrázolják. Miután a város angol és olasz kolóniáiban és az arab kereskedők közt sem lelt fordítóra, visszatért a hajdani zsidó negyed eldugott kis boltjába, ahol könyveken, poros pergameneken kívül színes madárkákat, rikácsoló gibraltári majmokat, piros és fekete legyezőket, arab tőröket, kínai selyemkendőket, török édességeket és kandírozott narancshéjjal kevert hasist is árultak. A boltos, egy ősz szakállú, matuzsálemi korú zsidó megnyerően mosolygott, de tehetetlenül tárta szét a karját.

– Nem segíthetek – mondta sajnálkozva. – Ezt a könyvet egy malabári férfi bízta rám évekkel ezelőtt. Lelkemre kötötte, hogy el ne herdáljam, bár annyit úgysem kérhetek érte, amennyit ér, mert egy élet munkája van benne.

– Hol az a férfi? – kérdezte Moorcroft.

Az öreg zsidó piros magocskákat szórt egy szürke kabátos gébics tálkájába, visszazárta a kalitka ajtaját, és csak ennyit mondott:

– Talán ő volt az utolsó Európában, aki értett malabáriul.

– De hol van most? – tette fel ismét a kérdést Moorcroft.

– A temetőben – mondta a boltos. – Kétlábnyira a föld alatt.

Valami nyiszorgásféle jött ki a torkán, és az angol nem tudta eldönteni, hogy köhögni szeretne vagy nevet.

– Próbálkozzon a cigányokkal.

Moorcroft először nem is az ajánlaton lepődött meg, hanem azon, hogy rajta és a rozoga boltoson kívül még valaki tartózkodik a homályos és zsúfolt helyiségben.

– Cigányokkal? – kérdezett vissza értetlenül, szemét a sötét sarok felé meresztgetve, ahonnan a tanács érkezett. – Hisz azoknak még rendes nevük sincs.

– Ráfael, Szidón hercege – mondta a férfi, aki a könyvekkel, afrikai maszkokkal és szobrocskákkal roskadásig rakott polcok közt gubbasztott egy karosszékben. Fején csuklyát viselt, s az ölében tartott láboskából valami gyanús küllemű eledelt kanalazott. – Márk, Alexandria grófja. Tintoretto, Etiópia száműzött négusa. Kell jobb név ezeknél?

Moorcroft tanácstalanul nézett a százéves zsidóra, akit viszonylag régóta ismert, de az nem sietett a segítségére, tett-vett a kalickák ikonosztáza előtt, egyik-másik madárnak cuppogott és csiripelt is, miközben a kővályúcskáikba vizet töltött. Láthatóan meg sem fordult a fejében, hogy a vendégeit bemutassa egymásnak.

– Mit kezdenék velük – mondta végül Moorcroft –, hisz azok még olvasni sem tudnak.

– Ne legyen már annyira angol – nevetett a fotelben ülő árny. – Magának van szüksége rájuk, és nem fordítva. Írni és olvasni valóban nem akaródzik megtanulniuk. Találnia kell valakit, aki felolvassa nekik a könyvét.

Moorcroft gazdag, ám takarékos ember volt: előző este azt latolgatta, vajon mennyit veszít, ha visszavásároltatja a könyvet a zsidóval. Most azonban, hogy ismét mérlegre tette az esetleges nyereséget is – micsoda szenzáció lenne, ha beigazolódna a sejtelme –, hirtelen úgy döntött, megtartja, elcsomagoltatja a poggyászába a könyvet.

– Lehet, hogy igaza van – mondta. – Gibraltárban majd időt szakítok rá, elutazom, vagy az egyik emberemmel elküldetem Andalúziába, a cigányok földjére.

Mégsem így történt, mert a férfi, aki ebédje vége felé járhatott, bekanalazta a maradékot, kikaparta a láboska alját is, aztán felállt, és előbújt szekrények közti fészkéből. Megállt Moorcroft előtt.

– Megengedi? – kérdezte, és kivette a könyvet a férfi kezéből. Kinyitotta, itt-ott belelapozott, aztán visszaadta.

– Ehhez nem kellenek cigányok – mondta. – Szászánida pahlavi nyelven írták a rózsanemesítés titkos fortélyairól. Tamil és szanszkrit versek is vannak benne.

– Moorcroft – hajolt meg az angol szertartásosan, és az az érzése támadt, hogy az idegen mosolyog, pedig nem mosolygott, szótlanul meredt rá. Moorcroft zavarba jött, megmagyarázhatatlan megfelelési kényszer vett rajta erőt, amiről az apja jutott eszébe, akit, és ezt addig még magában sem mondta ki, soha nem szeretett. – William Moorcroft. Orvos és állatorvos, lókórház-igazgató, a himlő elleni védőoltás elkötelezett híve. Ha aranyér kínozná, szóljon, és tíz perc alatt megszabadítom tőle egy konyhaasztalon.

A doktor úgy érezte, hogy a csuklya mélyéről figyelő kék vagy talán inkább szürke szem nem az arcvonásait kémleli, hanem a gondolatait. Aztán az idegen végre valóban elmosolyodott, és jobb kezével hátrahúzta a homlokából a barna kapucnit.

– Alexander bég – mondta. – Az Atlasz és az Eufrátesz közt így ismernek, holott sem pasák ivadéka, sem hivatalnok, sem katona nem vagyok.

– Ó – csúszott ki az angol száján –, legendákat mesélnek magáról. Azt mondják, makacs, mint az öszvér és teherbíró, akár egy bivaly. Elárulja nekem, hogy igazából hová való?

– A földbe. Farkasok fogára. Keselyűk gyomrába. Mint minden ember.

– Tréfál? Elárulja, hol született? Hol a hazája?

– A hazám? – mondta Alexander bég. – Melyik hazám? A nyelv? Amin anyám és apám szólt hozzám? A szülőföldem? A földgolyó?

– Nem faggatom, ha titokban akarja tartani.

– Miért akarnám? Elárulhatom. Miért is ne? Talán majd egyszer.

(Folytatás a következő számban)

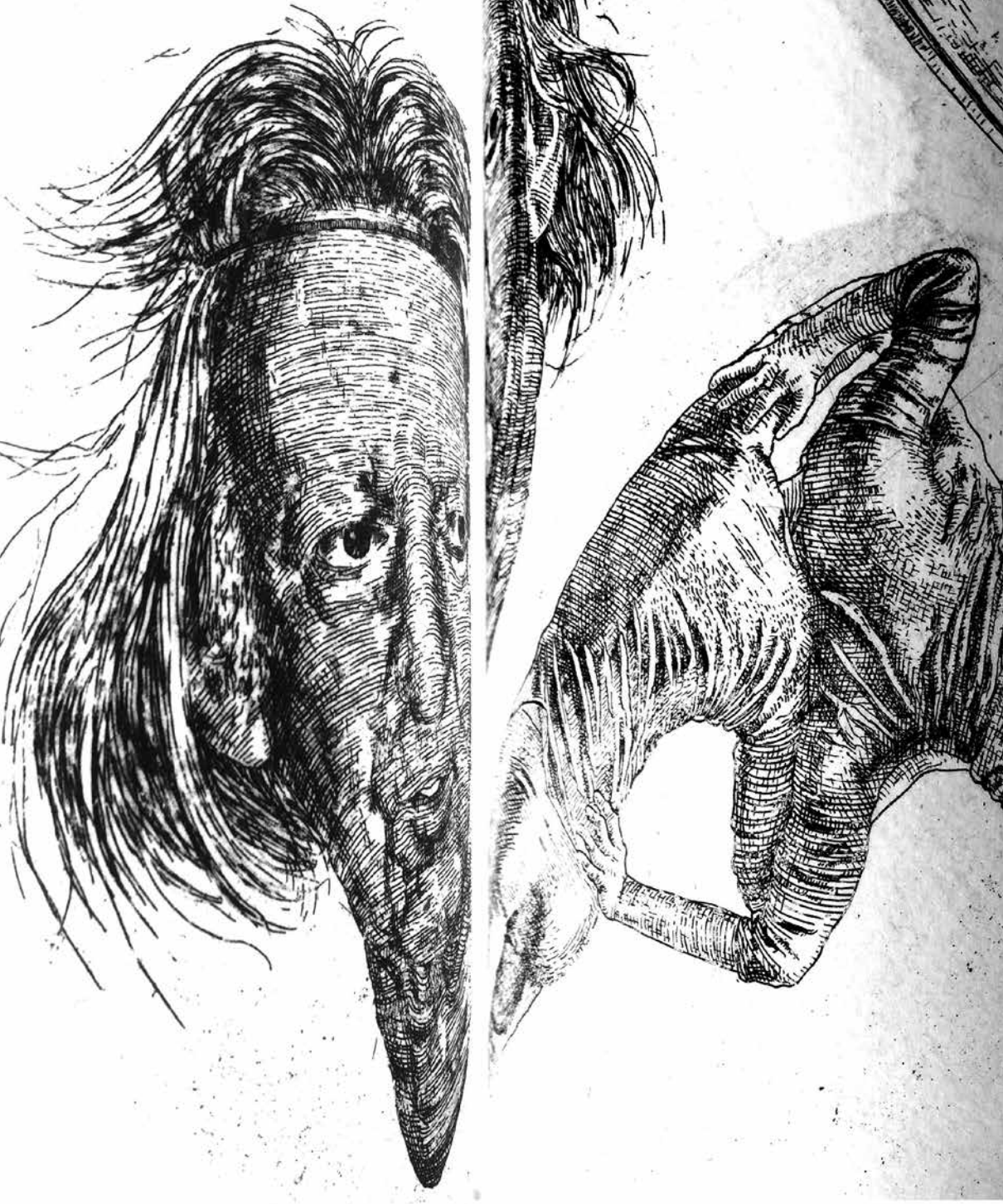

TURCZI ISTVÁN

FILOZÓFUSBEJÁRÓ

Írok, áthúzom. Felállok, lefekszem.
Jövök, megyek, csak teám gőzölög.
Semmi izgalom, zaklatott kíváncsiság.
Az idő sóval hinti be a reggeleimet.
Kortyonként elhatárolódom.

Egyre nehezebb lesz mondani valamit.

Ezt is áthúznám, de aztán mégsem.
Jól jöhet még odaát. Jól jöhet még odaát?
Fűvel benőtt sírok közt járkálok,
a nyomok szép lassan semmivé enyésznek,
és az sem segít, hogy az imént szoktam le
a vágyakozásról. Mindenki magában vezekel.
Nézem a jegyzeteimet, van belőlük bőven:
Platón épp egy költői versenyre készül;
Augustinus egy Rómába induló hajóra száll;
Montaigne hosszasan beszél a betegségeiről,
kopasz fejéről és dús bajuszáról. A „tiszta ész"
nevében ehhez fűznék valamit, de Machiavelli
szerint „ez nem a legalkalmasabb időpont arra,
hogy ellenséget szerezzek magamnak".
Kierkegaard szakít Reginével, és meg sem áll
Berlinig, ahol szobát vesz ki a Gendarmenmarkt
közelében, de ki sem mozdul onnan. Ellenben
Nietzsche a kreatív lelkesedés korát éli
hosszú sétái során a festői silvaplanai tónál.
Az első világháború akkor ér véget, amikor
Wittgenstein befejezi az Értekezést, amelynek
legutolsó mondata: „Amiről nem lehet beszélni,
arról hallgatni kell."

Jövök, megyek, kihűlt a maradék teám.
Susogást hallok, minden hang egy homokszem,
és egykedvűn pereg. Egykori kezemmel
végigsimítom régi arcomat.
Csak a mosoly nem ismerős.
A vers, amit mindig meg akartam írni,
csendesen kimúlt.

TOMAJI ATTILA

NAPI JELENTÉS

Éldegélek falun. Napi tapasztalatom
az irigység, gyűlölködés s főleg a híg
hazugság, amit mesének hív a nép.
Eresz alatt néhány pulzáló pletyka-
fészek, ütemesen költi ki éhes fiókáit,
lelkes haláldémonait egy ismeretlen
énekesmadár. Ülnek mind a vállamon,
falánkak, hamarosan elérik a nehéz
szív burkát. Fecskék már alig. Ha
megéhezem, lövök egy száműzött
sirályt, csőrén át iszom ki a vérét,
vagy kóbor kutyát, kivágom meleg
máját, aztán mosom kezem a folyóban,
arcom úszó olaj- s benzinfoltok alatt
remeg. Hosszan nézem, vágyakozva
nyúlhatnék feléje, ha nem unnám
annyira a régi történeteket.

Sok dolgom lenne, de leköt, amit látok.
Ülök az ablakban, kapaszkodva
függönybe, élethosszúságú évszakokba.
Ez itt az én várótermem. Mehetnék
akár a szomszéd kerítését festeni, tetőt
javítani, kora hajnalonta nyírni a rohadt
gyepet, hogy riadna végre fel az utca,
mikor mindenki félálomban a másik
oldalára fordul, mert zavarja az évszázados,
elmesszítő harangszó, maradok mégis
otthon, kapaszkodom versbe, zenébe,
borba, kis faszomba, mikor mibe. Jó itt
minden, csöndes és meghitt, ide születni
szeretnék le újra, ki se mozdulni többé
soha. Minek városokkal, nyelvekkel,
ismeretlen szokásokkal, sose járt kikötőkkel
találkozni, unom a leghosszabb utat, a
lehetséges világokat, eleget láttam, soha
többé tengereket se, ahol mindig mozog
a szél, beszél a hullám s vágtat felém a
fény a víz tetején. Soha már.

Élek faltól falig, nem várom a híradót,
a napi sajtót, az időjárás-előrejelzéseket,
egyre kevésbé a vészjósló évfordulókat,
az év ünnepeit, családom s kutyám név-
és születésnapjait, nem veszek könyveket
se, az újraolvasás okoz pasztell örömöt,
tűröm egy szellemtelen kor szellentéseit,
s félrehajtott fejjel nézem a mindent eluraló
izmok játékát, a kockahasra szűkült világot,
a fenyegető testkultúrát s a mindentudás
egyetemén végzett írástudók kiáradását.

Karnyújtásnyira lakom a temetőtől, jó
hely, nagyszerű kilátás nyílik a Dunára,
engem is szép kilátások tartanak fogva,
verssorokat ihlettet velem a sírkövek idilli
sora. Mi tagadás, meglehetősen ihletett
vagyok. S mikor majd elnémulok kínomban,
surrogó köveket dobok a tükrökbe összetörni
mind, ha látták az arcom, s talán megengedi
egy kóbor isten, hogy mégis elmondjam,
mi tett tönkre ezen a tájon. Addig is habzik
a semmi, még jó, hogy itt vagy, boldog temető,
édes őrületben
messzeringó felnőttkorom világa –

BÁNKI ÉVA

KACSÁK

Volt már kutyám, cicám, tengerimalacom, sőt pintyem is.

A tengerimalacom kiszökött a ketrecéből, a kutyám halálos bélfertőzést kapott, a macskám meg – azt hiszem – elfelejtett engem. Egy fényes délután rám nyávogott az ajtóból, kiszaladt a kertbe, aztán az utcára, és többé soha nem láttam. Valaki befogadta? Ki tudja. A pinttyel jártam a legrosszabbul. Megvettem a kalitkáját, elmagyaráztattam a kereskedővel, hogy hogyan kell gondozni, megtudtam, mennyi vizet, magot, fényt szeret, hogy egy pinty mire érzékeny, de mire kényelmesen hazasétáltam, a pinty holtan hevert a kalitka alján.

Kertkapcsolatos lakásban élek a Feneketlen-tó mellett, akár rókát, görényt vagy borzot is tarthatnék a kertünkben. A szomszédaim örökké dolgoznak, meghalnak, külföldre költöznek, a kertünk nem érdekli őket. Még ha igazi kert lenne! Romos kis udvar: pár galagonyabokor, egy kis téglarakás, más semmi. Nem emlékszem, milyen volt ez a kis előkert, míg a férjemmel és a gyerekemmel éltem itt.

Hajnalban járok sétálni, hogy érezzem a tavat felébredni, és lássam, mi mindent szórnak szét az utcán az emberek. Nincs szükségem a mobiltelefonokra, a bőrdzsekikre, az egyetemi jegyzetekre, én csak átnézegetem őket. Ejnye, ejnye, máskor az eszeteket veszítsétek el! De néha találok az utcán vagy a tóparton érdekesebb tárgyakat is: egy szép manikűrkészletet, egy kasmírsálat, egy doboz drága bonbont.

És nemrég egy piros dobozban három kiskacsát.

A pinty óta nem gondolom, hogy nagyon szeretnének az állatok.

Kiszabadítottam a kacsákat, aztán mentem a dolgomra, mert mindig reggelente szoktam bevásárolni. Ilyenkor a zsemlék frissek, és nem lökdösik az öregeket. Az eladó kislány szólt, hogy három kiskacsa totyog utánam. Nahát, hogy milyen kis édesek! Elképedtem, kicsit elszégyelltem magam. A kacsákat beraktam a zsemlék mellé a kosaramba, és siettem haza.

Kacsák! Atyaég!

Az életem eddig egyszerű volt. Hajnali sétálgatás és bevásárlás, utána kis rendezkedés, bóbiskolás és zenehallgatás. Nálam mindig rend van. A konyhában jól látható helyen az urnasír tulajdonjogát igazoló irat – ha a szomszédok egyszer rám törik az ajtót, tudni fogják, hova kell temetni. Nem hagyok elöl semmit. A fényképeim, az irataim, a könyveim egy lezárt kofferben. És mért ne zárnám le? Az olvasás idegesít, az állataimra jobban emlékszem, mint a rokonaimra. Halálom után jönnek majd a lomtalanítók, és a koffert egyetlen mozdulattal felemelik. Nem gyűjtögetek kacatokat, csak a legszükségesebb dolgokkal veszem körül magam. Gyógyszert sem szedek, mert mióta a háziorvosom meghalt, leszoktam róla, és azóta nem vagyok beteg. Egy kiló cukor, egy kiló liszt, egy kiló dara, semmi felesleges. Egyszóval semmi nem volt a konyhámban, amivel jóllakathattam volna a kacsákat.

A csipogásuk rettentően nyugtalanított. Felöltöztem, bezártam a lakást, és szépen kisétáltam a kapuhoz. A fölöttem lakó ügyvéd mindig kilenckor rohan a munkába.

Mit esznek a kiskacsák, kérdeztem tőle.

Az ügyvéd nem tudta.

Elbotorkáltam hát egy hozzánk közeli építési területre, és jól megszedtem a kosaramat csalánnal. Nem vagyok beteg, de azért a hajladozás kimerít. És hozzá a többi! Apróra vágni a csalánt, rendesen kiporciózni, ivóvizet kikészíteni, majd kikergetni szegény kacsákat a kis kertbe, no most már hagyjatok békén, jók legyetek! Dél körül elszunnyadtam, és azt álmodtam, hogy egy hatalmas kacsaanya figyeli a kerítésen keresztül a fiacskáit, a végén a szárnya alá rejti őket, és csendben magasba emelkedik.

De mikor felébredtem, a kiskacsák vígan szaladgáltak a kertben.

Délután lesétáltam velük a Feneketlen-tóhoz. Kutyát vízbe ereszteni tilos, de persze semmilyen szabály nem vonatkozik magántulajdonú kacsákra. Ám szegény állatkáim csak tipegtek-topogtak a parton, mintha nem akarnának nélkülem vízre szállni. Nagyokat nyögve leguggoltam, és becsúsztattam őket a tó vizébe. Ahogy felegyenesedtem, ott találtam magam egy rakás óvodás között.

Hol vette a néni ezeket a gyönyörű kacsákat? Juj! Szabad-e megsimogatni őket?

Az óvó nénijük szerencsére gyorsan elrángatta tőlem a gyerekeket.

Loboncos, ősz haj, strandpapucs, nejlonotthonka. Tipikus bolond, öreg néni. Az arcom beesett, mert otthon elfelejtettem a fogamat visszatenni. Az egyik gyerek visszaszaladt hozzám. Mért csak három kacsája van a néninek?

Hááát, feleltem. A három nem akármilyen szám. Nem kettő meg egy. Annál sokkal több. A három a mindenség, ugye.

A Bartók Béla út elején még nem tettem vissza a kosaramba a kacsákat. A járókelők előkapták a mobiltelefonjaikat, és fotózták, ahogy a kacsák szép sorban lépkednek utánam. Nem liba-, hanem kacsasorban. Egy rasztahajú fickó megkérdezte, hogy mennyiért vettem ezeket a robotkacsákat. Nem nézek tévét, feleltem. Egy kövér anyuka pedig meg akarta venni tőlem a legelső kacsát, mert szerinte az a legügyesebb és legfürgébb. Lehet, hogy az a legügyesebb, mondtam, de én mind a hármat szeretem.

Szépen, boldogítóan ragyogott a nap – mi négyen lassan csordogáltunk hazafelé.

Az életemnek meg kellett változnia. A kacsák mellett már nem volt erőm magányosan sétálgatni hajnalonként. Bejelentkeztem egy fodrászhoz, és eljátszottam a gondolattal, hogy be is festetem a hajamat. Vettem egy rendes nyári ruhát, aztán még egyet, majd még egyet, mert a kacsák mellett úgysincs időm naponta ruhát mosni. És vigyáztam rá, hogy piszkos kézzel vagy kócos hajjal ne lépjek az utcára. Nem maradt már erőm naponta csalánt szedni, de egy ismerős állatkereskedő kisegített: nagy zacskókban „kacsaeledelt" pakolt össze.

Még az álmaimban is ki-be sétáltak a kacsáim.

Egy helyi újságíró lefényképezett, ahogy felemelt fejjel, frizurásan sétálgatok a kacsáimmal az utcán. Az állatok szeretete tart életben, írta rólam a kerületi újság. Ugyan én soha senkinek nem nyilatkoztam effélét, de ez után a lakók előre köszöntek a házban, a fölöttem lakó ügyvéd megsúgta, hogy minden peres ügyben a legnagyobb örömmel áll a szolgálatomra. De nem voltak peres ügyeim ki tudja mióta. És arra sem emlékszem, hogy régen voltak-e egyáltalán.

Délutánonként a gyerekek a házunk kerítése előtt szólongatták a kacsákat. Néha kiléptem az ajtón, és tiszta kézzel, szépen kiöltözve megsimogattam az állataimat. Életemben először irigyeltek – ebben egészen biztos vagyok, noha a gyerekkoromra alig emlékszem.

Egyszer megállt egy jól öltözött, kalapos nő a kerítésnél.

Tinikém!, kiáltotta. Hát nem emlékszel Hajdúszoboszlóra? Hogy mennyit sétáltunk veled és Tiborral!

A Tibor név hallatán összerándultam.

Elmagyaráztam a kalaposnak, hogy a házasságom olyan volt, mint egy rossz regény – épp időben hagytam abba. Nem várható el tőlem, hogy emlékezzem minden apróságra. Tibor!? Huszon- vagy huszonsokvalahány éve elhagyott, fogalmam sincs, hogy él-e vagy meghalt valahol. Huszonsok? Lehet az már harminc vagy negyven is. Tibor csak annyit jelent nekem, mint Géza vagy Feri.

A kalapos elképedt.

Ugye volt neked egy aranyos kisfiad? Erre már nem volt erőm válaszolni. Lehet, hogy a fiam is a memóriájával, az emlékeivel küzd. Lehet, hogy ezért nincs ereje engem megtalálni.

A kalapos végre eloldalgott. Én meg megfogadtam, hogy a következő lomtalanításkor megszabadulok az emlékekkel teli bőröndömtől. Attól a rohadt koffertól. Persze talán nem kéne lomtalanításig várnom, telefonálhatnék is valamilyen cégnek. De nincs telefonom. És nincs semmi telefonálnivalóm.

Miért is lenne? Csak a kacsák miatt létezem.

Többször álmodom arról, hogy a Feneketlen-tó tényleg feneketlen. És nemcsak feneketlen, hanem sötét, nyugodt, végtelen. És mint a dalban, egészen fekete. Éjszaka ledobom magamról a ruháimat, és csendben beúszom a kacsáimmal. Elnyel mindannyiunkat a sötétség.

G.
ISTVÁN LÁSZLÓ

MIKRONÉZ IMA

Férgek verítéke, tenger, mutasd
szilárdságod. Mutasd, hogy nem
úgy folysz, ahogy a tojássárgája vagy a
tojásfehérje a tenyeremen. Mutasd,
hogy ringásod, hullámlásod megnyugszik
egyszer. Csavarpálma termését
szórják beléd az istenek. Csavarpálma
terméséből föld lesz, mézszagú. Csavar-
pálma terméséből szárazföld lesz.
Férgek verítéke, tenger, határaid
lesznek, megveti benned lábát
a szilárdság, csavarpálma termésétől
megreng a föld, de aztán szilárdan
áll, ahogy a kosárból kiszórják az
istenek a vízre. Tenger, férgek verítéke,
tenyeremen tojássárgáját, tojás-
fehérjét hordom. Apám mézét,
anyám lepényét. Pedig én is
az istenek lábában növő daganatból
lettem. Anyám és apám méze
és lepénye csak káprázatként lebeghet
felettem. Akit anyából földre
tettek, nem ismeri már a féreg
verítékét. A csavarpálma feszíti,
megtartja gerincét. Az istenek
lábából a daganat magára ismer,
de csak téged látna, tenger. Férgek
verítéke, ments meg engem, tenger.
Ha tükrödbe nézek, ne mást lássak.
Ha tükrödbe nézek, hadd reméljek,
akármennyire látom, hogy ismeretlen.

ZSILIP

Amikor papucsomért tapogatózva
hajnalban a fürdőszobába indulok,
negyvennyolc fölött megesik az ilyen,
hiába van hajnal, ez egy másik
napszak, ígéretei besüppednek, mint
az arc és különösen a szem körül
húzódó vizesárok ösztönző fényei. Amit
megígérek, sokszor elfelejtem. Úgy
hajtom vagy nem hajtom fel a vécé
műanyag deszkáját, mintha időmnek,
a napi folyamnak zsilip
kellene, rögzített kamra, később
majd keszonzsilip, ferde síkú
csatorna, egyik helyről a másikra
elérnem szabályozás nélkül alig
lehet. De itt a visszaút az ágyig,
a paplanról lecsúszott a paplan-
huzat. Hason fekve könnyen
nyakszélig húzom, úgy alszom
vissza, elodázva a kezdést,
hogy nem kell észrevennem,
milyen észrevétlenül és mennyire
véglegesen vagy időlegesen
hűl ki a kezem.

FECSKE CSABA

PÜNKÖSDI RÓZSA

mint alvadt vérdarabok hevertek a földön szanaszét
a ballagásra kapott pünkösdi rózsa szirmai
a kopott albérleti szobában elvérzett a virág
és a nyár
a haza durván elszakított Zsuzsitól
sűrűn sorjázó levelek a szerelmes kiskatonától
hosszú tél
megrekedt napok
üres hónapok
egyre szürkébb mondatok

fáradtabb öröm
és jött az ősz civilben
s én a szabadságtól részegen meggondolatlanul
becsöngettem a múltamba
épp tévét nézett a férjével
hirtelen szerettem volna nem ott lenni
ahol
de ott voltam
holdról érkezett hívatlan vendég
míg be nem csukódott mögöttem az ajtó
hogy a kopott lépcsőházban otthagyjam
fölöslegessé vált húsz évemet

ANNUSKA NÉNI

Annuska néni
néz rám értetlenkedve a szomszéd
mintha azt kérdeztem volna
hol van a tavalyi hó
hát ő már a temetőben mondja
és mutatja is
merre lakik a halál
majd folytatja munkáját
mert a dudva habozás nélkül nő tovább
Annuska néninek már nem kell rettegnie a betörőtől
hogy eltöri ujját a rászorult karikagyűrűért
nem kell négykézláb mászni elgurult gyógyszer után
nem kell tűző napon aszalódni a piacon
hogy túladjon szegényes portékáján
Annuska néni háza üres
csak az idő és a sötétség lakja
s a pók szövi hálóját rendületlenül
szánalmas parókáját a semminek
nincs daktiloszkópus
aki értékelhető ujjlenyomattal igazolhatná
hogy Annuska néni itt követte volna el életét

IDEGEN SZÉPSÉG

a tél nagy meszesgödre
hibátlan
idegen szépség
a szél torkán akadt cinkék siránkoznak
lomha lépteivel az este közelít
benzinszagú sötét csuhában
amit kiégettek a csillagok
az ablakon a kertészkedő kedvű fagy ujjnyoma
jégvirág
szép mint anyám horgolása a komódon
inged alá kúszik a hideg
kezed ráforr a kertkapu kilincsére
mikor meghallod messziről
a tűz bizonytalan ígéretét
erdőben a fejszecsattogást

CSENDER LEVENTE

A KIS DOBOZ

Dudált a kapum előtt egy sárga DHL-futárautó. Nem emlékeztem, hogy rendeltem volna bármit is. Overallos gyerek ugrott ki a vezetőfülkéből, bekiabálta, hogy kit keres. Fizetnem nem kellett, aláírtam elektronikusan, amit alá kellett, átadott egy kis dobozt, és már ott se volt. Az átlagosnál jobban furdalt a kíváncsiság. A dobozka Bredából érkezett. Már régóta vártam erre a küldeményre, mégse hittem el, hogy tényleg az lenne, hogy tényleg el merte küldeni.

Mióta lezárták a határokat, nem utazhatunk, s ez a dobozka mintha a szabadságot hozta volna el. Bács Kata volt a feladója, az a lány, akivel Brüsszelben nemrég egy asztal két oldalán ültünk, söröztünk, s aztán a lány még egy utolsó géppel el tudott jönni Budapestre. Egyszer, egyetlenegyszer találkoztunk Pesten. A Margit híd budai oldalán ültünk be abba a bisztróba, amely körül nemrégiben még megfordult a tizenhetes villamos. Szépen ki volt sminkelve, parfümillat lengte be, könnyed, vonzó, nem tolakodó illat, ami befészkelte magát az orromba, és azóta bárhol megérzem, eszembe jut az a kaland. Csinos volt a lány, látszott, hogy készült az estére. Stroopwafelt, eredeti holland karamellás ostyát és egy doboz holland sajtot hozott ajándékba. Zavarba jöttem a figyelmességtől, én nem készültem ajándékkal. Magyarázkodni kezdtem, de leintett, hogy nem számít, ő ilyen, ő szeret adni. Nem voltam lelkileg jól, alig túl a szétesett házasságomon. Nem tudtam pontosan, hogy mire is kellene készüljek. Brüsszelt leszámítva nem találkoztunk

egyetemista korunk óta. Ő már vacsorázott, egy pizzát elfeleztünk. Kata bort ivott, én meg mentateát. Kissé igazságtalannak tartotta, hogy egyedül iszik. Sajnos vezetek, mondtam, de felajánlottam, hogy ha elmegyünk hozzám, akkor ihatunk mindketten. Van otthon jó birspálinkám, mondtam. Az ötlet tetszett neki. Zárás előtt távoztunk a bisztróból, és elindultunk ki a városból. Kata a legkisebb gyermekét is elhozta magával, az anyukájánál hagyta éjszakára, hajnalig szólt a kimenője. A feleségem épp lelépett a volt főnökével, üres volt a kégli. Gyertyafényes pálinkakóstolás lett, a háttérben halk Norah Jones ment, elcsipegettük az ajándék holland sajtot, némi friss kenyérrel, volt a hűtőben fekete olívabogyó is. Meg a birspálinkát, persze. Egyetemistaként gyakran táncoltunk együtt az asztalon, de soha nem volt köztünk semmi, csak mindig jól éreztük magunkat egymással. Szerettünk a buli végéig maradni. Mindketten jártunk épp valakivel, ami akkor komolynak tűnt. Kata akkori barátja összekeveredett valahol egy lánnyal, aki reggel uzsonnát csomagolt neki, ő meg ettől annyira meghatódott, hogy elvette feleségül. Ilyen egyszerű az élet. Kata meg kikerült a látószögemből. Megnősültem, Kata férjhez ment, külföldre távozott, aztán a fészbukon ismerősök lettünk, s amikor Brüsszelben volt könyvbemutatóm, Kata átvonatozott a barátnőjével Hollandiából. Jólesett látni egymást sok év után. Sárga pulóvert viselt, és mint egy megriadt madárka, olyan volt. Mint akin a lánctalpas élet nemcsak átrobogott, hanem vissza is tolatott. Aki nem panaszkodik, igyekszik beilleszkedni a fogadó országba, sokat dolgozik, gyereket hordoz óvodába, iskolába, edzésre, orvoshoz. Megtanulja az ország nyelvét. A férje közgazdász egy amerikai multinál, ahol jól fizetnek, és kihajtják a belét. Este későn esik haza, már nincs türelme feleséghez, gyerekekhez. Különösen a feleségéhez, a gyerekek meg már alszanak. Goromba, bántja is. Persze csak szavakkal. Kata lenyeli. Három gyerekkel elég szűk a menekülő útvonal. Talán haza. Talán nem most. Talán egyszer. Csak kicsit legyenek nagyobbak a gyerekek. Tanuljanak meg hollandul. Ez mind az arcára volt írva, meg se kellett szólaljon. Könnyen sírt és könnyen nevetett. A könyvbemutató után együtt néztünk várost, együtt ebédeltünk egy nagyobb társasággal a közeli szír étteremben. Beültünk egy pubba belga söröket kóstolni. Próbáltam rábeszélni, hogy maradjon éjszakára, hogy aludjon ott, és látszott, hogy hajlana is rá, szeretné, de megígérte a gyerekeinek, hogy hazamegy, hát hazament. Mielőtt a vonatállomásra indultak, jól megöleltem. Annyira, hogy Kata barátnője megkérdezte, mi volt ez. Én se tudtam, hogy egy ilyen ölelés hová vezet. Kata aztán gyakran írt, amikor az uszodában a gyerekre várt, s néha fel is hívott, amikor a grachtok partján futott. Esténként fotókat küldött magáról. Különböző testrészeiről, különböző pózokban. Először csak kis részleteket. Egy váll, amiről lecsúszott a ruha, egy lábfej vörösre lakkozott körmökkel, aztán egyre merészebbeket. Tetszett neki ez a játék, ez az ártatlannak tűnő virtuális kaland. Most meg ott állt egészben előttem az, akivel az utóbbi húsz évben egyszer találkoztam, de mégis majdnem minden látható részletét ismertem. Egy piros bugyiban állt kissé félénken, kissé provokatívan. A birspálinka megtette hatását. Feloldódott. Azt kiabálta hangosan, hogy Jézusom, ne hagyd abba. Aztán mégis abba kellett hagynunk. Hajnalodott. Megígérte a kislányának, hogy ébredésre ott lesz. Levittem a város szélére. Beült egy taxiba, és elment. Visszarepültek Bredába. A reptérről még írt. Azóta leálltak a repülők. Nem utazhat. Az áprilisra lefoglalt RB&B-jüket törölték. Talán a nyár. Eszébe jutott, hogy legalább a bugyiját itt hagyhatta volna. Helyeseltem. Tényleg. Még soha nem hagyott nő bugyit nálam. Nevettem magamban. Nem hittem el, hogy el fogja küldeni, de tavasz óta vártam. Ezt hozta el a DHL. Mezítláb sétáltam a kertben, néztem a vöröslő csipkebogyókat, talán pont olyan színűek, mint az a bugyi. Álltam a doboz fölött, de nem nyitottam ki.

DARVASI LÁSZLÓ

SÁRGA LADA

A sárga Lada volt az ő névjegye. Azzal gurulta be a vidéket, az autó bírta a hepehupás földutat, a sarat és az alattomosan rejtőző tengelytörő köveket. Azt mondták rá, hogy vándorfodrász, és ez igaz is volt, meg nem is, mert bár szinte mindig úton volt, ugyanazokat a dűlőket, faluutcákat és tanyautakat járta. Karesz miatt jöttek a faluba, aki most hol van. Fogalma sincsen, nem is kérdezősködött, felőle temetőben is lehet. Utoljára még azt mondta, hogy adja oda neki a Ladát, kifizeti. A kurva anyádat fizeted te ki, Karcsikám. Csattant az arcán néhány pofon, de hát a keze ügyében volt az olló.

Aztán itt ragadt. Volt állandó vendégköre, négy-öt magányos férfi, abból hárman falun, ketten tanyán laktak, és voltak nők, egész családok, a Simonyiék, apa, anya, a két izgő-mozgó kisgyerek. A nagylány újabban cirkuszolt, frizurát akart. Az apja dörmögött, nekem itt nem kurváskodsz. Házhoz járt, várta a kókuszgolyó és a diólikőr. Mindenkinek csak Juditkám. Nem késett. Nem is érkezett korábban. Mindig időben állt meg a ház vagy a tanyaudvar előtt a sárga Lada. Ha váratták, gyorsan továbbállt. Tudták ezt, ezért nem váratták.

A Juditka nem szarozik, kedves és segítőkész, mint a jó tündér, mosolya angyali, nem zavarják a legyek, a trágyaszag, művészkeze van, de nem szarozik. Turczi bácsihoz csak a nullás nyírót kellett bevinni. Bálint, Fegyveres és Sikonda János újabban fölnyíratták a tarkójukat. Régen is volt ilyen divat, meg hitlerbajusz. Kefebajusz már nincsen. A szótlan Sikonda mindig vasalt ingben, bonbonnal várta. És mindig kikísérte. Integetett a kapuból. Volt egy özvegye, a Varga Rozália, hozzá a nagy táskával ment, sok dolog kellett, a túletetett tacskó ismerte már, totyogott mellette az ajtóig. Tartott vagy három óráig a művelet, Varga Rozália unta már az özvegységet, nem hiába jelent meg minden kultúrházi eseményen. A legutóbbi Trianon-énekest után a házban maradtak az igazgatóval. Mindenki tudta, majd az igazgató felesége, aki szintén kuncsaftja volt, az is megtudja. Egy ilyen vidéken a boltos, a háziorvos és a patikus tud a legtöbbet. Vagy inkább ő, Judit. Mert nemcsak meghallgatta az életüket, de be is járt hozzájuk, látta, hogyan élnek. A szavak mindig máshogyan élnek, mint az ember. Tárgyak, esküvői fényképek, régi bútorok köszöntek neki. Ha valami már nem volt a helyén, magyarázkodtak. Vettek újat. Megmutatták az új konyhagépet, szép, nem? Hát nem egy sparhelt, az már igaz. Tudta a macskák nevét. Cirmi, Bandi, Betmen. Ez az új kukoricamorzsoló, na, próbáljuk ki. És duruzsolták közben, mintha örökké duruzsoló rádiók lennének, sorolták az életüket. Főbb híreink, koncert, beszélgető egy óra, kívánságműsor, a tudomány határai. Ő csak hallgatott. Még csak tanácsot sem adott, ha kérdezték, a fejét csóválta, na, még ilyet. Csodálkozni lehet, megrendülni vagy sajnálkozni, de állást foglalni nem kell.

Gyakran az egész nap elment, akkor estefelé, már szürkületben vagy sötétben megállt a Betérő előtt. Ott lehet Sanyi, a körzeti megbízott, de nem zavarta, három ház lesz csak az autóval hazáig, Sanyit se zavarta, na, majd éppen ezért fog szólni. Mindig egy deci tojáslikőrt kért. Valaki súgott, hogy újabban a szájukra vették.

Miért nincs férje? Miért nem választ innen? Nagyra tartja magát, azért. Akkor meg miért nem megy el? Máshol nem kellene, azért. Aznap este elég sokan voltak. A megdöntött biciklik sorából is látszott. Sanyi kint cigarettázott.

– Eléggé fel vannak spannolva – szólt, ő csak megvonta a vállát.

Belépett, köszönt, visszamormogtak neki, aztán csönd lett. Valaki beleharákolt. Béla kérés nélkül kitöltötte a likőrt, aztán kivárt, majd intett a szemével, mondani akar valamit. Úgy tett, mint aki suttogni szeretne, de elég hangosan mondta, értették a sarokban is.

– Judit, te tényleg? – és megbökte belülről a száját a nyelvével vagy háromszor.

Kicsit elgondolkodott, most már a közepében volt. Hát legyen.

– Kire gondolsz, Béla?

– Az öreg Sikondára, Juditka. Például.

– Mert van más is?

– Én azt honnan?!

– Szóval az érdekel, hogy szopok-e?

Sűrűsödött az egyébként is állott levegő, olyan nehezebb fajta, képpé is vált, ugatott kint a Szárazék kutyája. Na, hogy ebből most mi lesz. Hogy mászik ki innen a Béla. A Juditka egy tündér, de azért. A Kareszt is megdöfte, nem?

– Az csak egy vicc volt – dünnyögte Béla, és töltött még egy kis likőrt. – Már azt se lehet?

– Hát persze hogy lehet. De nektek ki mondta?

– Ki, ki, hát ő.

– Sikonda azt mondta, hogy nyírás után leszopom?

– Előtte, a hajszálak miatt.

– Nekem is mondta – szólt valaki a sarokból, Béla segítséget kapott, vagy tényleg így volt. Röhögtek.

– De biztos, hogy mondta, Béla?

– Még józanul, Juditkám. Józan volt, mint a söntés.

Kipróbálta otthon, milyen, amikor szembe öntenek valakit tojáslikőrrel. Egy feles szilva jobb lett volna. Volt neki likőrje, meghúzta előbb, aztán az ujjára öntött, a szemébe kente. Nem mart különösebben. Nehéz fátyol a szaruhártyán, ragadnak a szempillák.

Még este fölhívta Katit, tud-e valamit. Akármit. Nem jött be a fodrászkodás? De, tökre bejött. Akkor? Katikám, találj ki valamit, járasd szépen a motort. Katinak mindig volt ötlete, a városban lakott. Panel. A város nem túl nagy, negyvenezres lélekszám, folyó, közel a pesti út, ezért aki ott lakik, annak mindig több az ötlete, mint annak, aki falun él. A városban fontosabbak az ötletek, és az okos ötletek be is válnak. Falun nem nagyon lehet ötletelni. Marad a föld, a bolt, a kisszolgáltatás. Ha csinálsz egy kolbászgyárat, és beválik, máris jön a nagyhal, bezabál. Katinak most is volt ötlete, egyébként néha túl sok, most például a zálogház. Bele fogsz jönni, Juditkám. Egy-két napig tanulsz, még át is fognak baszni, de aztán olyan leszel, mint egy jó szomelié. Az meg mi a túró. Borász, íz, évjárat, gyümölcsök, savtartalom. Nem tojáslikőr, Katika. Na, na, na! A zálogházas Cserjésnek most jelentette be az eladója a veszélyeztetett terhességet. Otthon kell maradnia. Cserjés eladót keres. Lehet, hogy majd meg is akar dugni. A sárga Ladád megvan még?

Hát persze.

Beszarás, te aztán nem vagy semmi, Judit. A kócolást miért hagytad abba?

Szoptam a kedves ügyfeleket, Katikám.

Tényleg? Ó, hogy rohadnának meg.

Katinak általában igaza volt, mert Cserjés nyomban fölvette, leigazollak csatárnak, bébi, és már a második nap jelezte közeledési szándékát. Ő azt mondta, sajnos most éppen úgy van, meddig, bébi, elég sokáig, néha évekig is eltart, sőt, lehet, hogy már egész életében így marad, nézett szépen, őzikésen Cserjés szemébe, aki végül bólintott, sajnos akkor kevesebb az apanázs. Sajnos. Semmi baj, majd kikalkulálja valahogy. Cserjés három napig vele volt, betanította. Értékbecslés, árajánlat, a papírmunkák, zálogjegy, pénzkiadás. Aztán magára hagyta. Egyszer valami álezüsttel tényleg átvágták, többé soha. A bent lévő gyűjteményen is gyakorolt, fazonarany, tört arany, érmék, befektetési arany. Másként kellett mosolyognia, mint egy fodrásznak. Aztán rájött, a fodrászok nem is mosolyognak. Ahhoz nem kellett. Nyírja a tarkót, minek mosolyogjon.

Aznap még dél sem volt, amikor belépett a boltba a fiú. A fiú nem fiú volt, hanem férfi, de fiúsan hatott, félszeg volt, nem hozott semmit, nem akart beadni semmit, úgy csinált, mint aki csak nézelődik, valójában beszélgetni akart. Jól van, beszélgessenek. Meglátta őt az ablaküvegen át, meglátta az arcát, és be kellett jönnie. Három nap múlva is megjelent. Olyan furcsákat mondott, szépeket. Aztán egy hét múlva megint benézett. Már melegek voltak, jött rövidnadrágban, szőrős volt a lába. Nem vesz ki szabadságot, üdülés? Ő nem üdülhet, mondta a fiú, olyan a munkája. Mit dolgozik. Az öregek otthonában van négy éve, és költő. Ez így soknak tűnt egyszerre, de azért megkérdezte, mi közük az öregeknek a költészethez, mire a fiú azt mondta, a költészetnek mindenhez köze van, egyfelől ő beszélget a halállal, sokféle halál van, sok arca van a halálnak, sok tulajdonsága, mondhatni, jelleme van neki, ő figyeli ezt, de nem csak a halálról ír verset. Kivett a táskájából egy folyóiratot, itt van egy vers, Sárga autó a lombok között, ő írta, Vida Bertalan, Berci. Nahát, az ő Ladája van a versben? Az ő Ladája, nevetett a fiú, akkor már tartotta a gyűrűt, jegygyűrű volt, ő meg nyomban fölbecsülte, ezt talán be akarja adni, Berci? Igen, be akarta adni, szüksége lenne némi pénzre, még tartozik a nyomdának.

Elfogadta. Többet is számolt. Berci később hozott egy könyvet, inkább füzetet, Sárga autók, ez volt a címe, Vida Bertalan versei. Ezt te írtad? Én. Kiadták! Ünnepeljük meg! Megünnepelték, Judit azt gondolta, nem fog tojáslikőrt inni, inkább unikumot, ő fizetett, a szex átlagos volt, de mivel régen csinálta, jólesett. Nála voltak, az albérletben, amit Kati szerzett. Kis panel, jó áron. Mi lenne, ha teherbe esnék? A tömb alatt állt a sárga Lada, ráesett a fény. Kérdezte Berci, hogyhogy sárga. Apám vette, ilyen volt, megtetszett neki, hogy sárga. A kocsiban halt meg. Szívroham. Már nem tudott elindulni. Szolid, kék füsttel járt a motor. Apa a kormányra dőlve.

Másnap Berci hozott egy nyakláncot és egy pecsétgyűrűt.

Lassan az egész családi vagyont idehordod.

Egy régi művészi tartozás, nem szeretne beszélni róla, annyira kínos. És kérni sem szeretne. Ezt persze úgy mondta, hogy nyomban elfogadta volna, ha kap. Kölcsön. Ja. Judit nem kérdezett vissza, kölcsönt nem fog adni, azt nem. Egy asszony behozott két aranyfogat, azon gondolkodott, hogy csinálta. Meghalt a férje, és kiütögette a fejéből? Nem kérdezett, az asszony magától mondta.

Kikaparták a tyúkok. Volt régen egy cigányverekedés az udvaron.

Amikor az asszony elment, elővette a pecsétgyűrűt. Lóheremintás. Ismerte jól. Tudta, kinek az ujján volt.

Berci elhívta ebédelni, és nem sok hezitálás után azt kérdezte, odaadná-e neki egy napra a Ladát, estére már hozza is. Gondolkodott, el fogja lopni. Eladja. De mert túl sokat járt az eszében az apja, legalábbis arra jutott, hogy nem kellene annyit foglalkoznia vele, odaadta. Berci a levesbárba vitte, tavaly nyílt. Vietnámi levesek, tíz óráig főzik. Ez a koriander íze. Ja igen, és még van ez a fülbevaló. Kedves kis darab. Beveszi? Bevette. Öregek hordanak ilyet.

A rendőrség még este fölhívta, hogy a város határában fölborult a sárga Lada, totálkáros lett. Bemondták a rendszámot. A magáé? Igen. Ellopták? Nem, kölcsönadta. Egy bizonyos Szimcsák

Endrének? Nem, Vida Bertalannak. Szimcsák Endre, ez van az elhunyt igazolványában. Fiatal férfi, fehér edzőcipő? Igen, ő vezetett. Mind a ketten meghaltak. Ki volt a másik? Fiatal nő, még tart az azonosítás, nem voltak papírjai.

Megnézte az interneten, alig kapott levegőt, tényleg volt egy Vida Bertalan nevű idős, kopaszodó költő, és volt kötete, írt sárga lombokban száguldó sárga autókról, azt írta, az őszben mindenki ült, az őszben senki se ült, az ősz az a festett üresség, az ősz az foglalt, és baleset minden falomb.

Megakisfaszomat.

A sárga Ladát egyenesen a roncstelepre vitték, még a tartalék telefontöltőjét se találta. Véres volt minden, kívül a behorpadt sárga tető is. Elment Szimcsák temetésére, állt a sírhoz közel egy vékony asszony, az anyja vagy a szeretője anyja, mindegy. Néhány idióta alak, kisvárosi alternatívok, az egyik cowboykalapos, gitár a hátán. Volt egy másik asszony, ő az öregek otthonából jött, az intézeti kocsiból szállt ki, nem is jött közel a sírhoz. Akkor döntött úgy, hogy bemegy oda.

Kati fölhívta, Cserjés őrjöng, hogy megloptad.

– Be se jelentett a tébénél, a gyűrű meg annyit ér, mint a ki nem fizetett bérem. Kvittek vagyunk.

– Attól még megfogja a nyakad – Kati elég ideges volt.

– Karesz is megfogta, tudod.

– Nem akarsz visszamenni nyírni?

– Ja, nem már. Felvettek az öregek otthonába, tudod, üresedés lett. Pelenkázni fogok, mosom a szart, Katikám. Forgatta közben a pecsétgyűrűt, nézte a lóheréket.

– Holnaptól kezdek – mondta, és aznap még bement újra.

Az intézet bejáratán fáradt fekete zászló lógott. Azon gondolkodott, ha bentlakó hal meg, kirakják-e. Az is igaz, hogy most két pótolhatatlan és nagyszerű munkatárstól búcsúznak, akik nagy boldogságukban fejre álltak egy sárga Ladával. Szimcsák Endre és a mindig vidám, segítőkész Brigi. Már a recepciónál állt, a lány fürkészte a pult mögül, maga a…

– Igen, én vagyok az új erő. Holnap kezdek. Körbenézhetek?

– Hát persze.

– De alá kell írni, hogy…

– Természetesen – és aláfirkantotta a nyilvántartási lapot.

Milyen hosszú egy folyosó.

Halálszag, valahol szól a rádió.

Tizennégyes szoba. Egy ideje ott időzött Sikonda bácsi, voltaképpen egy rendes elfekvőben. Amikor belépett, az állig betakart öregember kinyitotta a szemét, nem is csukta le. Megismerte. Nagyon kócos volt, régen nyírást érdemelt volna. Széket húzott az ágy mellé, kikapcsolta a zümmögő kisrádiót. Letette az asztalra a Fantát. Aztán elővette a gyűrűt.

– Ó, leesett? Maga találta meg, Juditka? – zihált az öregember.

– Nem én, hanem az Endre, a Szimcsák Endre.

– Az jó fiú. Nagyon rendes fiú az Endre. Ma még nem is láttam.

Az öregember nehézkesen fölült, az ölére hullt a takarója, nyúlkált a papucsa után a lábával, nem segített neki. Sokat fogyott, váz lett. Juditka, nem segít? Nem. Mintha meg se hallotta volna, Sikonda nézte a gyűrűt. A feleségétől kapta, elmondta néhányszor, most is el akarta mondani, hozzá is kezdett, hogy akkor kapta, amikor holtan született a gyerek, és aztán már több nem is lehetett, de Judit leintette, nem kell, tudja az egészet, kívülről fújja. Az öregember egyenesen ránézett.

– Én… – de nem tudta kimondani.

– Maga?

– Én nagyon szerettelek, Juditka.

– Ne mondja.

– Annyira, hogy… hát miért nem nő gyorsabban egy haj?! Tartsd meg ezt – mutatott a gyűrűre. – Ha ezért jöttél.

Akkor már fölállt, visszahelyezte a kisszéket az asztal mellé. Kezet mosott a fali csapnál, csak lerázta. Gombolt a kiskabátján.

– Kapcsold be a rádiót, Juditka.

Nem kapcsolta be.

– Mostantól mindennap lát majd.

– A rádiót, kérem.

– És végignézem, hogy megy el.

Az öregember a rádió után nyúlkált, le fogja verni. Az ujjára húzta a gyűrűt, vizes volt, lötyögött is. Judit bekapcsolta a rádiót, ment a kívánságműsor.

Újra kezet mosott.

– Én leszek a kislánya, aki vár magára, Sikonda bácsi.

MOLNÁR LAJOS

GÓJUR ÁNVÉ, AVAGY ERIKA BECSUKTA AZ AJTÓT

Először a Transporter motorját hallom, ahogy felbúg és elindul, majd Erika indítja a Swiftjét. A konyhaasztalnál bambulok. A tartón Erika lakáskulcsa, a pácolt deszkába ütött, krómozott szegek egyikén fityeg. Ez már a pótkulcsom lesz.

Erika most költözött el. Az anyja jött érte, és Andi, a barátnője. Rengeteg cucca volt, meg a gyereknek is. Van egy tízéves kislánya. Nem én vagyok az apja. Négy éve ismerjük egymást, két és fél évet éltünk együtt.

Hordták a Transporterbe a dobozokba tömött ruhákat, a konyhai robotgépet, a mikrohullámút, a kerékpárokat. Sokáig pakoltak. Nem tudtam nézni, átmentem a szomszédba Gergőt korrepetálni. Mikor az ablakból láttam, hogy végeztek, akkor jöttem vissza. Hogy Erika ideadhassa a kulcsot.

Kibaszott rossz a lakásban egyedül. És ez így lesz holnap és holnapután is. Szerencsére nem sokat vagyok itthon. Délelőtt az általánosban tanítok, délután órákat adok a gimiben. Szeretem fittnek érezni magam, ezért esténként kondizni járok. Ha ezután hazajövök, üres lesz a ház. Nekem kell mosogatnom, mosnom, takarítanom. De mikor? Esténként, hétvégeken?

Muszáj két helyen dolgoznom, még nem fejeztem be a házfelújítást, hátravan a külső pucolás. Kértem rá pénzt Erikától meg az anyjától, de felháborodtak. Azt mondták, enyém a ház, fizessek én. Az én anyám segített a házvásárláskor. Ő vette meg az egyik szobabútort, sőt a felújításba is beszállt. Erika szülei nem adtak egy fillért sem, pedig a lányuk és az unokájuk itt lakott.

Aztán ott a kocsi, a Lexi, csak így hívom. A Lexus Andere már nem fiatal, tizenkét éves, de új Lexust a tanári fizetésemből nem tudok venni. Ezt sem olcsó fenntartani, mégiscsak luxuskocsi. 2200 köbcentis, 177 lóerős. Van benne automata sebváltó, blokkolásgátló, sebességszabályozó, a bőrülések elektromosan állíthatók és fűthetők. Gyönyörű fekete járgány. Ha ezzel megjelenek valahol, felfigyelnek rám.

A kollégák jó tanárnak tartanak, mert szigorú vagyok a gyerekekkel. De nem szeretem őket. Idétlenek, értetlenek. Fárasztó egész nap küszködni velük. A pénz viszont kell.

Mikor én jártam iskolába, volt egy nyugdíj előtt álló tanárnőnk, akire felnéztünk, és a kollégái is. Magyart tanított, meg osztályfőnökünk is volt. Apám a téesz fűrésztelepén dolgozott, anyám meg a tésztaüzemben. Jelentéktelennek, semmi kis embereknek láttam őket. Siralmasnak az életüket. Nem akartam olyan lenni, mint ők. Arra gondoltam, ha tanár leszek, engem is tisztelni fognak. Nehezen találtam ki, mit kellene tanítanom. Nagy sokára, úgy '80 körül hallottam a Fleetwood Mac egyik számát, a *Go Your Own Way*t. Nagyon megtetszett. Azon gondolkodtam, miről szólhat? Maga a szöveg is zenélt. Mondogattam magamban: gójur ánvé. Úgy döntöttem, megtanulok angolul, hogy értsem. A gimiban a németet tanították, de hamar elterjedt, hogy tanulom az angolt is. Jöttek hozzám a csajok, hogy fordítsam le ezt vagy azt a kedvenc slágerüket. Arra gondoltam, ha ez ilyen menő, akkor angoltanár leszek.

Szegeden végeztem a tanárképzőt. Nem volt könnyű, épphogy átmentem a vizsgákon. Szerettem volna a városban maradni, de csak itthon találtam állást. Ennek az volt az előnye, hogy lakhattam a szüleimnél, nem kellett albérletet fizetnem. Az első év nehéz volt, minden délután óravázlatokat gyártottam. Majd beleőrültem!

Utána könnyebb lett, a következő években már épp csak ránéztem az óravázlatokra, legfeljebb kicsit javítottam rajtuk. Hogy mégse legyen annyira rózsás a helyzet, kaptam egy osztályt. Ez rengeteg papírmunkával jár. Melyik gyerek sajátos nevelési igényű, melyik hátrányos helyzetű, melyik halmozottan az. Összeírni a hiányzásokat. Nem volt elég a gyerekekkel küszködnöm, adminisztrálnom is kellett.

Az egyik tanítványom, Janka, gyenge volt angolból, a többi tantárgyból négyes-ötös. Az egyik szünetben megkeresett az anyukája, hogy hogyan segíthetne a lányának. Szép arcú nő volt rövid barna hajjal. És csinos is. Többször érdeklődött Janka fejlődéséről, de a második alkalomtól már nem csak Jankáról beszélgettünk.

Edit korán házasodott, hamar elváltak. Hétvégeken találkoztunk, olyankor Jankát elvitte a nagyanyjához. Az óvodában dolgozott, és gyakran mesélt a gyerekekről, hogy melyik mit csinált a foglalkozásokon. Nem értettem a lelkesedését. Nekem az is furcsa volt, hogy meditál. Hogy tud olyan sokáig mozdulatlanul ülni? Először azt javasolta, menjünk sétálni a Körös-partra. Nem értettem, mit bóklásznánk ott a gazban. Így inkább uszodába jártunk. Egyszer csak bejelentette, nála elmúlt a szerelem. Faggattam, hogy lehet az. Azt mondta, ő sem tudja.

Pár hónap múlva hallottam, egy vállalkozóval kavar. Kevesellte a pénzem? Végiggondoltam, nekem se lakásom, se kocsim. Elkezdtem figyelni a vállalkozókat. Az egyik faiparban utazó fickót, aki egyedi ajtókat, ablakokat gyártott, Lexusban láttam. Állt be éppen a városháza parkolójába. Az a járgány akkora nagy hatással volt rám, hogy azonnal eldöntöttem, nekem is kell egy olyan.

A neten bújtam az angliai álláshirdetéseket. A közép-angliai Corbyban találtam egy gyárat, ahol déligyümölcsökből készítenek üdítőt. Futószalag mellett szeleteltem a gyümölcsöket. Kétágyas szobákban laktunk. Kiszámoltam, ha a heti fizetésemből lejön a szoba ára, az étkezés költsége, legalább kétszázötven fontot megtakaríthatok. Túlórázni is lehetett, igyekeztem is minél többet, hiszen a pénzért mentem ki. Munka közben nem tudtam használni az angolt, mert az üzemben főleg magyarok melóztak. Hogy mégis gyakoroljam a nyelvet, amikor nem dolgoztam, angol nyelvű csatornákat néztem. Néha nagyokat sétáltam. Tetszettek az óváros téglaházai, de a modern részek éppen olyanok voltak, mint bárhol máshol. A magyarokkal nem kerestem kapcsolatot, úgy voltam vele, úgysem sokáig maradok.

Három és fél évig bírtam, évente csak egyszer, karácsonyra jöttem haza a szüleimhez. Nem akartam többet költeni utazásra. A vége már nehéz volt. Elviselni, hogy idegennel lakom egy szobában, aki hétvégeken bepiál, és előbb elkezd jópofizni, majd ingerült lesz, és kötekedő. A konyha és a fürdőszoba közös volt. Figyelnem kellett, mikor mehetek főzni, tusolni.

Ahogy hazajöttem, munka után néztem. A kinti fizetésemhez nem akartam nyúlni. A szüleimhez költöztem, de ahogy lett munkám, azonnal házat kerestem. Olyat, amivel nincs nagy kert, nagy udvar, mert nem akarom a földet túrni, és a fűnyírás sem a kedvencem. És persze ne legyen régi, a felújítására se kelljen sokat költenem.

Jó árban kaptam meg ezt a kétszintes házat, a cserepeket kellett kicserélni, még a pucolás hiányzik. Abban biztos voltam, hogy Lexusból csak használtat tudok venni. Olyat kerestem, amelyiknek tudható az előélete. Így vettem meg a Lexit.

Már csak egy nő hiányzott az életemből. Szétnéztem a neten, a társkereső oldalakon. Több nővel is leveleztem. Erika megtetszett. Azt mondják, fontos az első benyomás, ezért az első

randira egy étterembe hívtam vacsorázni. Sokat töprengtem, mit vigyek. Végül egy szál vörös rózsát adtam neki. A Lexus és a rózsa bevált.

Egy év után hozzám költözött. Ekkor kezdődtek a bajok. Egy ABC-ben dolgozott két műszakban. Ha hajnalban kezdett, a kislányát én vittem iskolába. Mindig későn keltem, rohannunk kellett, nem volt időm reggelit adni neki, tízórait készíteni. Gondoltam, kibírja délig. Ha Erika délutános volt, én mentem a gyerekért a suliba. Este meg kondiztam. Mivel ragadnak rám a kilók, nem készítettem vacsorát, mondtam a gyereknek, egyen valamit a hűtőből. Előfordult, hogy az a kis szemét nem evett semmit. Késő este pedig, mikor megjött az anyja, panaszkodott, hogy éhes. Erika azért is nyafogott, hogy ő takarítja a kétszintes házat. Gondoltam, igazán megteheti, nem kérek tőle lakbért.

Az utóbbi hónapokban többször beszélgettünk a gondjainkról. Erika kifogásolta, hogy velem csak a házról, a kocsiról és az edzésről lehet beszélgetni. Mit csináljak, engem ezek érdekelnek. Kérte, segítsek be a házimunkába, de én a kondiról nem mondok le. Szóvá tette, ha bemegyek a munkahelyére, nem látszik rajram, hogy örülök a találkozásunknak. Az ilyen hülyeségektől falra másznom! Hát együtt élük, naponta látjuk egymást. Mire fel lelkendezzek?! Az se tetszett neki, hogy néha kiabálok a gyerekkel, csúnyán beszélek vele. Előfordult, hogy segítettem neki a leckében. Matekoztunk, a kiscsaj meg elkezdett rajzolgatni. Ráordítottam, hogy csináld már, baszd meg! Az anyja épp akkor ért haza. Nem akarta érteni, hogy az egész napi tanítás után az ő gyerekéhez már nincs türelmem.

Most meg hallgathatom a csendet. Ilyen lehet a koporsóban is. *Go Your Own Way.*

JÁNOKI-KIS VIKTÓRIA

| regényrészlet |

VIPASSANA

Húsz perce vár a fogda bejáratánál, fel-alá sétál a szürke vasajtó előtt, maszkja minden lélegzetvételnél az arcához tapad. Kopasz feje csuromvíz, zakóujjával törölgeti a homlokát, elfelejtett esernyőt hozni a reggeli kapkodásban. Inkább nem csenget újra, pontosan tudja, hogy aki pattog, az pórul jár. Rápillant az órájára, öt perccel múlt tíz, tizenegyre Solymáron kell lennie. Nem így tervezte a napot, reggel óta telefonál és intézkedik. Hajnalban jött a hívás, hogy elfogták Imrét, másfél órájába telt, mire kiderítette, hova vitték, és újabb másfélbe, mire megjáratta a meghatalmazást a fogda és a rendőrség között.

Zizzen a kapu, sietve benyomja, nehogy lemaradjon a nyitás pillanatáról.

– Megint maga, ügyvéd úr? – kérdezi az őr.

– Beszélőre jöttem.

– Rendben. Felszólok.

Jánoki-Kis Viktória a Petőfi Irodalmi Múzeum Móricz Zsigmond-ösztöndíjasa.

Ismeri a járást, kettesével szedi a lépcsőfokokat, gyakran megfordul itt kirendeltként vagy valamelyik visszatérő ügyfele miatt. A fémszekrényben elzárja a táskáját, és csak az előre összeszekészített mappát viszi magával. Hosszú, rácsokkal tagolt folyosókon halad végig, mire eljut a következő rendőrig.

– Kihez jött?

– Lakatos Imrét keresem.

– Van magánál meghatalmazás?

– Van.

– Lepecsételte a felügyeleti jog gyakorlója?

– Le – nem húzza fel magát, hozzászokott már, hogy itt hülyének nézik. Megmutatja a papírt és az igazolványt. Az őr bólint, nyitja a kaput, hátrasétál a beszélőkhöz, rámutat a nyitott ajtókra.

– Válasszon, Broszmann úr.

A bal szélsőbe megy, mint mindig, bár ez a legsiralmasabb állapotban lévő szoba. Három szakadt huzatú szék és egy rozoga faasztal a teljes berendezés. Penészes a fal, négyzetméternyi foltokban hiányzik a vakolat, rozsdás vassodrony takarja az ablakot. Leül az ajtóval szemben, megdörzsöli a kézfejét, hátha elmúlik belőle a zsibbadás. Reggel óta úgy érzi, mintha hangyák mászkálnának a bőre alatt. Talán az ébredéskor elfelejtett Cipralex miatt. Amint végez, keres egy tablettát a táskájában, mindig tart magánál pár blisztert a fontosabb gyógyszereiből. Lábával tempósan dobol a foghíjas parkettán. Dühíti a várakozás. Ha nem Rea bátyját hozták volna be, rögtön visszautasította volna az ügyet.

Lépteket hall, érkezik az őr és a fogvatartott.

– Kér védelmet, ügyvéd úr?

– Nem.

– Maradjon a bilincs?

– Vegye le róla.

– Milyen hosszú lesz a beszélgetés?

– Legfeljebb húsz perc.

– Rendben, nézem az órát, és visszajövök magáért.

Imre haja kócos, arca elnyűtt. Fényes anyagú, piros melegítője valószerűtlenül csillog a neonlámpa fényében. Leül az asztalhoz.

– Végre itt vagy, Szilveszter – mondja.

– Na, mi történt?

– Elkaptak, bassza meg. Épp lecsót főztem otthon, ezek a barmok meg berángattak. Az égvilágon semmit nem csináltam, a többiek pakolták ki azt a rohadt kis nonstopot.

– Csönd! – szól rá Szilveszter, és a mennyezetre mutat. Harmadjára jár itt ez a félnótás, de képtelen megjegyezni, hogy minden szoba be van drótozva. Átcsúsztat neki az asztalon egy lapot és egy tollat. – Ha szeretnél közölni velem valami fontosat, akkor írd le.

Imre a papír fölé hajol, görcsös mozdulatokkal nekilát. Sorai lejtenek, teljes koncentrációra van szüksége a betűk megformálásához. A lámpa egy pillanatra kialszik, majd újra felvillan. Távolról egy elordított „kuss legyen" visszhangja szökik be a nyitott ajtón. Szilveszter úgy érzi, bárhol szívesebben lenne most, mint itt.

– Megkapsz mindent? – kérdezi, hogy valamiről mégiscsak beszélgessenek.

– Fogjuk rá.

– Tettél vallomást?

– Nem.

– Remek. Ez maradjon is így. A legfontosabb, hogy hetvenkét órán belül kikerülj innen. Ha a bátyád szerez egy kereseti igazolást, és hajlandó eltartani az otthonában, lesz esély a házi őrizetre.

Imre hátradől, felsóhajt.

– Látom, még mindig feketében jársz, sógor.

Broszmann tompa nyomást érez a halántékában. Ki nem állhatja, mikor a felesége testvérei sógorozzák. Három éve sincs, hogy először találkozott velük abban a döngölt padlójú, füstös kis melléképületben, Miskolc szélén. Amikor beléptek, Rea megszorította a kezét, és riadtan nézett rá, mint aki meggondolta magát, és mégsem akarja tudni, honnan származik. Aztán csak maradtak, és szótlanul hallgatták végig a Lakatos család rapszodikus históriáját arról, miért kellett a legkisebb lányukat örökbe adni.

– Bárcsak sose szálltatok volna fel arra a hajóra – folytatja Imre fejcsóválva.

– Nekem most mennem kell – jelenti ki az ügyvéd. Feláll, elteszi a lapot és a tollat. – Szombat délelőtt lesz a letartóztatásról döntő tárgyalás. Délután vidékre utazom, küldök magam helyett valakit.

– De mi lesz a papírokkal?

– Megpróbálom beszerezni őket indulás előtt.

Imre felpattan, megszorítja a sógora karját.

– Kérlek, vigyél ki innen!

– Ülj le, és várd meg az őrt.

– Cserben hagyod a családodat?

Szilveszter jobb fülébe éles sípolás nyilall, egy pillanatra megszédül. Vállon ragadja Imrét, visszatuszkolja a helyére, lenyomja a székre. Ujjai alatt érzi melegítőjének csúszós anyagát, szeretné teljes erőből arcon ütni, de inkább ellöki magától. Imre hanyatt vágódik a székkel. A csörömpölést néma csend követi.

Megjelenik az őr, meglepetten néz rájuk.

Broszmann megigazítja a nyakkendőjét, fogja a mappát, és az ajtóhoz sétál.

– Végeztem – mondja halkan.

– Rendben, ügyvéd úr. Kikísérem.

Beül az autóba, táskájából előkeresi a nyugtatókat, bevesz két tablettát, beindítja a motort. A család tervezésekor még jó ötletnek tűnt ezt a behemót Rovert választani, de mióta egyedül él, mindössze egy benzinfaló vasdobozt lát benne. Gyorsan halad kifelé a Hűvösvölgyi úton, gyér a forgalom, ennyi előnye mégis van a pandémiának, lehet közlekedni a városban. Egy éve nem járt bíróságon, pár hete indultak újra a tárgyalások, órákba telt, mire az első alkalom előtti estén megtalálta a talárját. Fogalma sincs, miért éppen a könyvespolc alsó fiókjába rakta, mikor kihirdették a karantént. Napok teltek el akkoriban úgy, hogy nem volt tudatában annak, mit csinál.

Szereti maga mögött hagyni a fővárost, és vele együtt a zűrös alakokat, akikkel a munkája során találkozik. A sok öregező, adócsaló, rabló és díler olyan őszinte, baráti hangon beszél vele, hogy néha úgy érzi, nincs határ jó és rossz között. Tizenöt éve ilyen emberek között mozog, éppen itt az ideje, hogy valami mással foglalkozzon. A legtöbb ügyét már átadta egy régi évfolyamtársának, csak két komplikált esethez kell még megfelelő védőt kerítenie.

Solymár szélén ráfordul a várhoz vezető bekötőútra, és áthajt a Batta-farm rozsdás vaskapuján. Megkerüli a szalmabálákat, leáll az istálló előtt egy halom építési hulladék és egy kiszuperált traktor között. Leállítja a motort, kiszáll, végigpásztázza a karámokat. Mindkettő tele van lovakkal, nedves szőrük csillog a tűző napsütésben, néhány perce állhatott el az eső. Az ugrópályán

fiatal lányok edzenek, a fedett körkarámban óvodáskorú gyerekek egyensúlyoznak három tarka póni hátán. Régebben szeretett ide kijárni a feleségével. Nézni, ahogyan gyakorol, és edzés után kilovagolni vele a környező hegyekbe. Teljes hétvégéket eltöltöttek így, amikor szép idő volt. De amióta egyedül él, nem jelent számára semmit ez a közeg. Bízik benne, hogy utolsó alkalommal jár itt, és végre sikerül jó kezekbe adnia Zivatart.

Kinyitja a csomagtartót, előveszi a sporttáskáját, elindul a főépület felé. Senki nincs a recepciós pult mögött. Leakasztja a kulcsot, magára zárja az öltözőt, átcseréli az öltönyét lovaglónadrágra és mellényre. Se kobakot, se gerincvédőt nem visz magával. Egy ideje nem foglalkozik a védőfelszereléssel, ahogy az autó biztonsági övét is egyre ritkábban köti be. Mintha azt várná, mikor éri végre őt is baleset.

A hátsó, személyzeti ajtón megy be az istállóba, meg akarja nézni a lovat, mielőtt befut a vevő. Szinte minden boksz ajtaja el van húzva, a görnyedt hátú lovász épp Zivatar helyén sürgölődik, vasvillájával szalmakupacot halmoz a talicskára.

– Hol van Ziva, mester?

– Terepen.

– Kivel?

– Egy hölgy vitte ki.

– Versenyző?

– Csak vendég. Tudja, az a vörös hajú. Anna, azt hiszem.

Szilveszternek fogalma sincs, ki az az Anna. Bosszankodva hagyja ott a lovászt. Tegnap este külön felhívta Battát, hogy tizenegyre legyen a ló rendbe téve, lesuvickolva a bokszban, ehelyett terepre engedi egy ismeretlen amatőrrel. Kezd elege lenni az öreg hóbortjaiból. Olyan dacosan tiltakozik az eladás ellen, mintha pusztán azért, mert a ló itt született a farmon, joga lenne beleszólni a sorsába.

Lesétál a kapuhoz, innen látni fogja a nőt, akár a vár, akár az erdő felől jön vissza. Nekidől a korlátnak, az órájára pillant, késik az érdeklődő. Egy díjugratónak keres tapasztalt angol telivért, így talált a neten Zivatarra, és most azzal a szándékkal jön, hogy azonnal nyélbe üsse az üzletet.

Szilveszter megkocogtatja cipőjével a kerítés korhadt oszlopát. Eszébe jut, ahogyan ellökte Imrét. Egyre többször fordul elő vele, hogy nem tud magán uralkodni. Pár napja, mikor beütötte a fejét a gardróbszerkény alsó polcába, kiszakította a bútor ajtaját, és szétverte a kőpadlón. Mikor lecsillapodott, olyan értetlenül állt a romhalmaz felett, mintha nem is az ő műve lett volna. Aztán csendben összeszedegette a darabokat, és levitte a szeméttárolóba. Reméli, a csendtáborban nem történik vele semmi ehhez hasonló. Csak el ne felejtse magával vinni a gyógyszereit. Háromkor akar indulni Dömösre, négyig tart a regisztráció. Addig a letartóztatásról döntő tárgyalásra is be kell szerveznie valakit. Jobb, ha feljegyzi a telefonjába, elég feledékeny lett az utóbbi időben.

Előveszi a mobilt, megnyitja az emlékeztetőt, írni kezd, de zajt hall az erdő felől. Zivatar tör ki a fák közül, hátán összevissza huppog a lovas. Ebből baj lesz, gondolja Broszmann. Zsebre vágja a készüléket, átugrik a korláton, kiszalad az útra. Felemeli a kezét, szembemegy a kancával, mire az megtorpan és felnyerít. Szügye habos az izzadságtól, kilátszik a szeme fehérje, orrlyukai tágra nyílnak. Akkor látta utoljára ilyen rémes állapotban, mikor Hamburgban Rea túlhajtotta.

– Lassan, Ziva, lassan – kiált rá, és megragadja a kantárszárat. Az állat magasba emeli a farkát, nagyot bakol. Lovasa kicsúszik a nyeregből, és előrebukik. Szilveszter elkapja a karját, segít neki földet érni, majd egy határozott lökéssel kimozdítja a kancát oldalirányba. Csitítja, paskolgatja az oldalát, de annak esze ágában sincs lehiggadni. Három nagy kört fut vele a földút melletti plac-

con, mire sikerül lépésre fognia. Bevezeti a farmra, megállítja a bálák mellett, megsimogatja a fejét, és mikor látja, hogy kezd megnyugodni, lazábbra engedi a szárat. Sajog a tenyere, mélyen belevágott a hasított bőr. Remeg a lába, évek óta nem sprintelt. A térdére támaszkodik, zihál, kiköpi a szájában összegyűlt nyálat. Káromkodik.

Odasiet hozzá a nő. Nincs már rajta kobak, vörös haja kócosan tapad a halántékához.

– Kiugrott elénk három őz. Nagyon megrémült. Ész nélkül vágtatott – hadarja. – Nem volt elég hely körre venni. Sosem történt még velem ilyen.

– Ki engedte meg, hogy kivigye?

– Zoltán.

– Gondoltam.

– Nem először járok vele terepen.

– Remek. – Szilveszter megcsóválja a fejét.

– Ismeri Zivatart?

– Az enyém.

– Elnézést. Nem tudtam.

Broszmann leguggol, nézi a ló lábait, egyiken sincs vágás, de mind csupa sár. A sörénye is összegubancolódott, ilyen csapzott állapotban aligha mutathatná be a vevőnek. Próbál higgadt maradni, de a nő jelenléte idegesíti.

– Nyugodtan menjen haza, hölgyem.

– Szívesen visszaviszem Zivát az istállóba. Lemosom, ha gondolja.

– Kösz, ne. Így is épp eleget tett már.

A nő szó nélkül hátat fordít, elindul a főépület felé.

Szilveszter kihúz egy marék szalmát a bálából, átdörzsöli vele a telivér izzadt, fekete szőrét. Minden mozdulatnál éles fájdalom hasít a lapockájába, megrándulhatott, miközben segített a lovasnak. A farm felé vezető úton meglát egy gyorsan közeledő terepjárót. Ez már a vevő lesz, nincs idő vacakolni, gondolja. Fut a lóval az istállóba, átadja a lovásznak.

– Mosd le a lábait, fésüld ki a sörényét, és vidd be a bokszba! Öt perced van, mester. Számítok rád.

Mikor ismét kilép a szabadba, a dzsip már a parkolóban áll. Magas, középkorú, jóvágású férfi száll ki belőle. Szűk farmert, sötétkék inget, fémkeretes napszemüveget hord. Az a fajta, akiről ránézésre tudni, hogy minden sikerül neki, amibe belevág.

– Broszmann Szilveszter. – Kezet nyújt neki.

– Bere Attila. Elnézést, dugó volt a tízes úton. Két hülye egymásba szaladt.

– Semmi gond, én is csak az imént érkeztem. Kér kávét?

– Kösz, nem.

– Átolvasta a dokumentumokat?

– Persze.

Szilveszter az istálló felé pillant. A lovász még nem végzett, húzni kell az időt.

– A feleségem rengeteg díjat nyert ezzel a lóval. Egy idő után azt sem tudtuk, hova tegyük a serlegeket. Ritkaságszámba megy itthon az olyan családfa, mint Zivataré. Az apja Amerikából importált fedezőmén, tökéletes testfelépítéssel, extra ugróképességgel, rendkívüli vérvonallal. Az anyja pedig egy mutatós, stabil idegrendszerű mezőhegyesi kanca.

– Tőlem aztán jöhet egyenesen az angol királyi ménesből is, ha nem tetszik, egy fillért sem adok érte.

– Ne aggódjon, gyönyörű jószág – feleli Szilveszter, és lassú, ráérős léptekkel elindul az istálló felé.

Otthon, a nyitott hűtőszekrény előtt eszmél rá, hogy ma még nem evett semmit, pedig elmúlt két óra. Le kellene zuhanyoznia, de túl fáradt hozzá. Kenyeret, vajat, szarvaskolbászt vesz elő, lovaglóruhában ül az asztalhoz, és miközben szendvicset készít, arra gondol, vajon milyen lesz egy teljes héten át lemondani a húsról, a whiskey-ről, a cigiről – és a beszédről. Külön-külön se lenne egyszerű, hát még egyszerre. Soha életében nem hallgatott még ennyi időn keresztül. Ha van valami, amihez ért, az az, hogyan beszéljen lyukat az emberek hasába. Megmozgatja a bal vállát, még mindig fáj a háta. Mi lesz, ha nem fogja bírni a hosszú üléseket? Nem először bizonytalanodik el, mióta jelentkezett az elvonulásra. Újra tudatosítania kell magában, hogy az egészet Reáért teszi.

Néhány falat után félretolja a tányért. Visszapakol a hűtőbe, főz magának egy kávét, átsétál a nappaliba. Úgy látszik, a takarítónő komolyan vette a tegnapi felszólítást, olyan rend és tisztaság van, mintha egy magazinból ugrott volna ki a lakás. Még egy orchideát is vett a dohányzóasztal közepére. Pénteken jön az ingatlanos, a vevő újra körbe akar járni a feleségével, mielőtt aláírják az adásvételi szerződést. Örül, hogy nem kell itt lennie. Utálja, mikor idegenek mustrálják az otthonát, és arról faggatják, miért válik meg egy ilyen szép belvárosi lakástól.

Elhúzza a teraszajtót, nekidől a korlátnak, rágyújt. Minden fa zöldell a téren, rövidujjús fiatalok napoznak a füvön, telt háztól zeng a Kiosk, újra zajlik az élet, közeledik a nyár, szinte tapintható az emberek izgalma, ahogy ismét belevetik magukat a jól megszokott hedonista elfoglaltságaikba. Régebben, egy-egy nehéz nap végén szeretett ide kiülni Reával, nézni a folyót és a híd alól előbukkanó hosszú, hangtalanul sikló hajókat. Most mégis alig várja, hogy elköltözhessen innen.

Elnyomja a csikket, visszamegy a lakásba, leereszti a redőnyöket, fekete bőröndjét feldobja a hálószoba közepén álló franciaágyra. Azt írták a tájékoztatóban, egyszerű, kényelmes ruhákat vigyen, és annyit, amennyivel kihúzza a hetet, mert az épületben csak korlátozottan lesz lehetőség mosásra. Fekete melegítőnadrágokat, pólókat, pulóvereket dob be, összerakja a tisztálkodószereit. Sem altatót, sem nyugtatót nem enged a szabályzat, így egy kimosott tusfürdő flakonjába rejti a gyógyszereit. A biztonság kedvéért többet visz magával, mint amennyit normál körülmények között használna. Tesz be töltőt is, bár a telefont valószínűleg már az elején ki kell majd kapcsolni.

Körbejár a szobában, kezébe veszi a könyvet, amelyet hónapok óta próbál elolvasni, de mindig belealszik. A nővérétől kapta, Csendforrás a címe. Rá fogsz jönni, hogy amiért a feleséged rajongott, nem is áll olyan messze a mi hitünktől – mondta a testvére, mikor kezébe nyomta a vékony kis jezsuita kiadványt. Szokása volt úgy beszélni a Broszmann család katolikusságáról, mint valami közös kincsről, amely mindannyiuk számára ugyanazt jelenti, pedig Szilveszter tizenhét éves kora óta nem tette be a lábát templomba, és nem is kíván ezen változtatni. Hezitál, nézegeti a borítót, belelapoz a kötetbe, majd a ruhák tetejére dobja. Legfeljebb előveszi, ha nem jön álom a szemére. Pár sor időnként a gyógyszereinél is megbízhatóbban működik.

A sátor is elfér a bőröndben, kompakt kis csomag, két és fél kiló az egész, hét elején vette egy közeli sportboltban. Elképzelni sem tudná, hogy közös szobában lakjon valakivel. Épp elég lesz kibírni a csoportos meditációkat, a szabad idejét egyedül akarja tölteni, távol a többiektől.

Hanyatt dől az ágyon, lehunyja a szemét, hasogat a feje, túl hamar indult ez a nap. Batta Zoltánon gondolkozik. Vajon miért nem találkozott vele a lovardában, hiszen mindig kint szokott lenni az edzések alatt. Valószínűleg már hallott Ziva délelőtti alakításáról, mégsem telefonált. Vagy el akarja sunnyogni a dolgot, vagy szégyelli, hogy bajt okozott. Eljárást kellene indítania ellene, amiért megszegte a szerződés feltételeit, de értelmetlen volna a procedúra, hisz Zoltánnak úgysincs már egy vasa sem. Amióta iszik, minden realitásérzékét elveszítette. Csoda, hogy még

működik a farm. A klasszikus utat választotta arra, hogy feldolgozza a feldolgozhatatlant. Úgy zokogott a ravatalozóban, mint egy kisgyerek. Neki kellett elvezetnie a szertartásról, nehogy megint jelenetet rendezzen. Még ki sem értek az épületből, hangosan ordítozott, hogy *„Felelőtlen barom! Miattad történt az egész!"* Batta őt hibáztatja a balesetért, de nem haragszik rá. Ő is magát okolja.

Kezét a tarkója alá teszi, és a tervre gondol, mely hónapok óta élteti. Ha a pasas elviszi egymillió-nyolcért Zivatart, és a lakást is sikerül eladnia, függőben lévő ügyeit pedig átveszi tőle a nemzetközi iroda, ahol egykor dolgozott, akkor június közepén úgy ülhet fel a repülőgépre, hogy minden komolyabb kötöttségétől megszabadult. Amint elképzeli magát tizennégyezer kilométerre innen, Új-Zéland partjain sétálva, könnyebben veszi a levegőt. Felkel az ágyról, kimegy a nappaliba, megáll a könyvespolc előtt. Hosszan nézi a bronzszínű, vízszintes aranycsíkokkal díszített urnát, majd óvatosan leemeli a helyéről, átviszi a fürdőszobába, belecsavarja egy törölközőbe, és elteszi a bőröndbe, a ruhák közé.

SZEKRÉNYES MIKLÓS

MARADJ

Két és fél órája várt már a folyosó végén. Kilencezer kibaszott másodperce tanulmányozta látszólag elmélyülten a padlólapok mintáit, hol Ferenc Jóska profilját látta bennük, hol Micimackóét, akit a fia kis szobatársa Mikimakkóként emleget, a lakhelyét meg úgy hívja: Mikimakkó kukkója. Nem akart arra gondolni, mi lesz. De úgy nem akart, hogy annál jobban már csak azt nem akarta, ami van. Mit mondott az orvos? Hat óra? Lehet, hogy eltart hat órán át is? Még a fele sem telt el. Most kell egy bláz!, gondolta Misi. Minnyá jövök, mormolta. Ferenc Jóskák és Mikimakkók profiljainak tucatjain tiporva ért el a liftig, ami levitte a földszintre, ott végigszédelgett egy túlságosan is ismerős folyosón. Oda, ahol a kávéautomaták álltak. A kávéautomaták, amelyek már lassan két hónapja tagolták a mindennapjait. Aprót kotort elő a zsebéből. Sorra bedobta őket. A gép zörögve-fújtatva kiizzadt magából egy papírpohárnyi löttyöt. Misi kiballagott a főbejárat melletti dohányzóhelyre. Remélte, hogy egyedül lesz, bár tudta, ez az a hely, ahol szinte soha nem lehet egyedül. Egy sorstárs apuka volt ott, akivel röviden megbeszélték, mi van a gyerekekkel, és egy fiatal, jól öltözött fickó. A nagy melegben is jól szabott nyári öltönyt viselt, elegáns, mondhatni, flancos cigarettát szívott. Azt hitték, orvos, azért nem keveredik velük.

Másnap az intenzív osztály előtt álldogálva derült ki Misi számára, hogy ez az ember és a felesége egy halálra várnak. Egy olyan gyerekére, akinél, mondjuk egy baleset következtében, beáll az agyhalál, a szülei pedig gyorsan aláírják a beleegyező nyilatkozatot, amely lehetővé teszi, hogy a kislány vagy kissrác szívét kioperálják, és helikopterrel a lehető leggyorsabban odaszállítsák, ahol ők és az ő kicsi fiuk már régóta reménytelenül várják azt. Persze nem jó akármilyen szív. Olyannak kell lennie,

amit a szervet eltávolító orvos alkalmasnak talál, és szakmai szempontból, az elvégzett vizsgálatok és az elhunyt rendelkezésre álló kórtörténete szerint is megfelelő az átültetésre. Ám alig egy héttel később ez a két, mindig elegáns és fegyelmezett ember örökre eltűnt az intenzív osztály folyosójáról. Misi később hallotta, hogy a kisfiuk nem bírt tovább várni.

Szóval, ott álltak a kórház bejárata mellett, minden kimondhatót kimondtak már, éppen elérkeztek a minden elfojthatóról való hallgatás második cigarettányi idejéhez, amikor egy új ember közeledett néma társaságukhoz. Csíkos pizsamát és papucsot viselt. Egy kerekeken gördülő infúziós állványt tolt maga előtt, s míg zavartalanul folyt belé az anyag, rágyújtott. Olyan élvezettel, hogy Misi simán el tudta volna képzelni egy, a dohányzást népszerűsítő reklámkampány arcának. Ők ott hárman egyáltalán nem lepődtek meg, de a fazon egyrészt úgy tett, mintha magyarázattal tartozna nekik az állvány miatt, másrészt a hangulatot is igyekezett feldobni, s mintha ezer éve ismerne minden jelenlévőt, beszélni kezdett. A doki megtiltotta a bagót, de könyörgöm, már több mint egy hete műtöttek, ennyit csak megengedhet magának egy magamfajta panelproli. Felnevetett. Misi kényszeredetten elmosolyodott. Egyébként is, folytatta az infúziós, én már voltam halott, mi árthat már nekem? Nem hiszitek, mi? Pedig tényleg. Kis hatásszünet után, amibe belefért még egy látványos füstkarika útra bocsátása is, belekezdett a sztorijába. A hangütésén, a gesztusain, és ahogy büszkén és élvetegen a füstbe nézett, érződött, hogy nem először vezeti elő ezt a műsort. Szóval egyik nap megyek haza villamossal, mert mindennap villamossal járok, de mire felszállok, a sok kis buzi középiskolás persze megint elfoglalta az összes ülőhelyet, úgyhogy fogom azt a kurva kapaszkodót, ahogy máskor is, és zötyögünk hazafelé. A kis taknyosokon szokás szerint felbasztam az agyam, de nem szóltam, mert minek szóljak? A végén még engem kezd csesztetni valami okostojás, hogy ne zaklassam a kiscsajokat, mert rendőrt hív. Nem mondom, hogy azok miatt a redvás ülőhelyek miatt volt, de ha rendőrt nem is, mentőt aztán csak hívtak. Jó dramaturgiai érzékkel itt szünetet tartott, rágyújtott egy újabb talpasra, mélyen letüdőzte a füstöt, és szélnek eresztett egy újabb füstkarikát. Olyan hirtelen jött az egész. Azt éreztem, mintha többmázsás súly nyomná a mellkasomat, dőlt rólam a víz, elájultam. Az volt a mákom, hogy az egyik utasnál volt telefon, hívta a mentőket. Állítólag hamar kiértek, újraélesztettek. Percekig a klinikai halál állapotában voltam. Mikor ezt a fiamnak meséltem, rögtön azt kérdezte, hogy milyen volt odaát. Mondtam neki, hogy nincs ott lófasz se, nemhogy alagút vagy vakító fény, semmi. Tudjátok, mit válaszolt? Na, szerintetek? Misiék tanácstalanul néztek egymásra, még az elegáns fickó is érdeklődést mímelve az infúziósra emelte a tekintetét. Hát azt mondta, apa, bazmeg, te valószínűleg rossz irányba indultál. Itt diadalittasan felröhögött. Jó, nem? Apa, bazmeg, te valószínűleg rossz irányba indultál. Nem értette, a többiek miért nem érezték akkor és ott ezt a poént olyan fergetegesnek.

Misinek elege lett az infúziós idétlen locsogásából. Bocs, várnak, motyogta, és elindult. Vissza a kórházba. A kávéautomata melletti kukába, a többi közé dobta összegyűrt poharát. Mennyi fájdalom és félelem, remény és reménytelenség gyűlt össze ezekben a poharakban, gondolta. Arra, hogy mi történt és történik éppen az egyik műtőben, gondolni sem akart. A felvágott mellkasra, a megállított szívre, a vért a testben keringető gépre, a szikékre, csipeszekre, fogókra, kesztyűs kezekre. Az infúziós meséjében keresett valami fogódzót, amivel elterelheti a gondolatait, és be is ugrott egy emlék. Egyszer egy amerikai lánynak szeretett volna egy teljes, mert egész és értelmes mondatot mondani, de hosszú agyalás után is csak a Clash egyik számának a címe bukott ki a száján. Nem azért, mert tényleg ezt akarta kérdezni, inkább mert akkoriban sokat hallgatta ezt a dalt. Should I stay or should I go?, kérdezte sután, mire a lány

némi habozás után magyarul válaszolt: Maradj! Erre ő fogta a kabátját, és távozott, mert eleve menni készült. A lányt nem látta többé.

Fura, gondolta, hogy most, amikor nem akar valamire gondolni, ez a jelentéktelenségében is semmitmondó pillanat tolakszik a tudatába. Közben felért a folyosóra, elfoglalta helyét az ablakmélyedésben, és folytatta a Ferenc Jóskák és Mikimakkók sziluettjeinek idegesítően unalmas tanulmányozását. Az idő olyan lassan telt, hogy még tagolni sem lehetett. Aztán egyszer mégis nyílt az ajtó, ami mögül kilépett végre a sebész. Az arcán sem öröm, sem bánat nyomai nem látszottak, csak a mérhetetlen fáradtság árkai. Lépett kettőt tétován. Mindjárt kimondja, amit nem lehet visszavonni, gondolta ijedten Misi. Maradj!, suttogta maga elé. Ne menj még! A nemút az élet.

Aztán elragadták a megkönnyebbülés mocskos hullámai.

LAJTOS NÓRA

TÉLI TÁRLAT

a fák karjait lassan gipszbe rakja a tél,
a kint felejtett kerti sörpadokra ráfagynak
a nyári slambucfőzések emlékei. nagyapám
ilyenkor szenet hordott és lapátolt a falunak,
apám a tűzifát rakta fel a plafonig. szerettem
tapogatni a cserépkályha meleg testét,
arcomon rózsák nyíltak, illattalanok.
abban a szobában ropogott a tűz, ahol
a zongorám állt. Bach menüettjére még
egy utolsó táncot roptak a pernyedarabok,
s ebben a háromnegyedes lüktetésben
elhamvadtak zongorista álmaim. a fiam
már nem látott kályhában pernyét, nem
hallott faropogást, nem fogott szeneslapátot,
nem szagolt és nem ízlelt lefojtott kályhafüstöt.
nem tudja elképzelni, hogyan hűlhet ki a szoba
reggelre. hogy a dédim kemencepadkáján milyen
jó volt melegedni, hogy a lisztnek is illata volt.
néha úgy tűnik, mintha minden csak darabokban
hullna: nagyapám szénmaszatos keze, apám kérges
tenyere, dédim lisztporos halántéka, nagyanyám
horgolt kalapjai. befagy bennem a Mnémoszüné,
az emlékezés folyója. berepedezik, s léket kap a múlt –

BELSŐ VIDÉKEK

egy hokedliről lépett le,
kötéllel a nyakán lógott a csilláron,
azóta nem nézek soha a plafonra –

a plafon nagy gyászzsebkendő,
én legalábbis annak gondolom;
hideg és nyirkos most az este –

félek, hogy nagyanyám hiába ígérte meg,
mégsem találkozunk soha többé,
csak belém oltotta a túlvilág hitét –

miközben egy homokórát figyelek,
az ő hamvait látom benne leperegni:
gyűrűsujját, homlokát, búzakék szemét –

tél van, nincs hideg, mégis fázom,
farmerdzsekim jobb zsebében a maszkom,
barátnőm varrta, apró virágmintás, mint az élet –

HALÁLVONAT

valaki fölkel a sínekről, s az égi létrán
felfelé mászik, nem tud mást, csak
elhinni, hogy nem ő halt meg, hanem
benne a Másik –

KOPRIVA NIKOLETT

ŰRSÉTA

Szerettem énekelni átkozottul
a Doors-szerű határtalan zenét.
Dohányszagú szobák, a lét kifordul,
eközben egy Szinyei Merse-kép

lebeg falam előtt, kiszól belőle
a lány piros ruhában réveteg:
figyelj, a nap kialszik delelőre,
a test kimúl, ha megszület. Legyek

lepik a lámpabúra belsejét.
A hangokat egy pók szövi, s megértem,
az éj csak átmenet, kobalt vadon.

Felébredek, karomban áll a jég,
az ablakok megremegnek fehéren.
Sötét a kert, a lány beszél – hagyom.

JELENÉSEK

fürdőszobában farkas vonyít,
morajló tenger a fejemben.

elköltöztünk abból a kis házból,
pedig ott a kezdet az utolsó szoba végén
a barna függöny mögött.
huzat tépi huszonöt éve.

a falon meghasadt tükör.
felváltva beszél benne két világ.
közeltávol.

fa tövében művirágok, feltörnek az égig.
a bizonytalanság
merengő fekete kutya.
mindig ugyanazokat az utcákat járja.

a Fekete-tenger eléri a fenyőket Odesszában.
egy asszony eladja mindenét, és
felszáll a hajóra.
nem néz vissza.

volt egy év, amikor minden éjjel
hangyák özönlöttek ágyamba, azóta
kényszeresen vakarózom.

a bizonytalanság rongyos kisfiú az utcán,
dohánylevelet rág, és üvölti, hogy

Carl Solomon! (…) veled vagyok a Sárga Házban
ahol hetvenhét sokk sem téríti vissza lelkedet az űrt keresztező
zarándokútjáról porhüvelyébe

nyelvem, szemem ég, fülembe
ólmot önt a farkasének.

anyám tésztát főz a régi házban,
sárga gőz szorong csillár és küszöb között.
a kádat eszi a rozsda, és
huzat tépi a függönyt.

málnabokor kúszik a kerítésen,
föl a ház falán, át a sosem látott
szomszéd rejtélyeket őrző kertjébe.
nyírfák nyelik el.

volt egy év, amikor minden éjszaka
hangyák másztak szemhéjam alá,
be az álmaimba, rázúdultak
a sárga hintára a posztkommunista
lakótelep udvarán.

nem akarom többé
tükrökben látni magam.

a bizonytalanság egy idegen férfi,
a balkonomon cigarettázik.
kiabálom, hogy takarodjon innen, de
nem hall.

fehér farkasok futnak az utcán.
üldözik az időt.

KISS LÁSZLÓ

APÁCÁK, TISZTELENDŐK

Terike a Gróf Wenckheim utcán szaporázza a lépteit. 1939 augusztusának vége van, indul a tanév. Tizenhét órára hirdették meg a Veni Sanctét. Hat perccel elmúlt öt óra, amikor odaér. Már belekezdett az első dalba a kórus. A kapuban megtorpan. Pipiskedik, a nyakát nyújtogatva kukucskál befelé. A belső ajtószárnyaktól szinte semmit se látni. Kihátrál, a templom falának veti a hátát. Körbepillant, sehol senki. Szorít a torka, mintha fojtogatnák. Mélyeket sóhajt. Legalább anyuka elkísérhette volna az első évnyitóra. Odabent egyre dörgedelmesebben zeng a *Jöjj, Szentlélek, jöjj, Úristen.* Nem lehet visszatartani: elfutja szemét a könny. Percek telnek el, mire összeszedi magát. Amikor belép, csend támad. A plébános úr beszéde következik. Glacz Mihály, oldalán a ministránsfiúkkal, a sekrestye felől érkezik. Az oltárhoz érve a Bibliát a pulpitusra helyezi, megigazítja orrán a pápaszemet, és karjait áldásra tárja. Terike mozdulatlanul áll a padsorok között, mint akinek földbe gyökerezett a lába. Heilinger Ilona ekkor fordítja oda a fejét. Egyetlen kézmozdulatára hárman emelkednek fel. Utat adnak Terikének. Az ott az ő helye.

Öt esztendővel és két hónappal később Terike ugyanúgy a templomkertbe indult, ezúttal vízért. Azt eszelte ki, hogy miután bevárja Klárit a kútnál, átsétálnak Josi bácsihoz a cukrászdába, és leadják a mandulát. De ahogy kifordult a Malom utcából, meglepő látvány fogadta. A közkút felől a húgát látta jönni. Furcsállotta, hogy Klárit, akinek ezen a héten délutánonként volt tanítás, ilyen korán hazaengedik, az viszont egyenesen megijesztette, hogy az addig is sietős tempót diktáló kislány nővérét megpillantva futólépésbe váltott, amikor pedig odaért hozzá, a nyakába csimpaszkodott, és hangos

zokogásban tört ki. Bár húga heves természetű volt, olykor kifejezetten csintalan, Terike értetlenkedve fogadta az érzelemkitörést. Csak amikor levált róla, vette észre az alvadt vért Klári orrán. A gallérjára pillantott: elkenődött, halványvörös folt maradt rajta. Letette a kantákat, és újból magához vonta a húgát.

Heilinger Ilona az Erkel-ház legnagyobb szálájában összevonva tanította az első és a második évfolyamot. Aki az ő kezei alatt nevelkedett, szép kiejtéssel olvasott, gyöngybetűkkel írt, és csak a legritkább esetben tévesztett a számolásban. Szigorú tanár volt, sokszor indulatos és könyörtelen, amihez nem volt könnyű alkalmazkodni. Terike sokszor panaszkodott emiatt odahaza, de anyukáék nem mindig vették eléggé komolyan a szavait. Néha mintha meg se hallották volna, amit mond, ilyenkor magára maradt a gondjaival, egyedül kellett megbirkóznia a rászakadt nehézségekkel, de túllendült rajtuk, a szorongásait is legyűrte, és dicséretes eredménnyel végezte az első két elemit. Heilinger Ilonán nem fogott az idő, már anyukát is tanította, aki nagyon jól tudta, milyen elvárásai vannak a legendás tanítónőnek, és hogy a házi feladatot, ha törik, ha szakad, meg kell csinálni. Előző este például faliórát hajtogattak keménypapírból. Terike szerette ezeket a családi műhelymunkákat, amikor vacsora előtt a petróleumlámpa matt fényénél közösen varrtak, tésztát metéltek, vagy a másnapi házi dolgozatokat fogalmazták. Azokból pedig akadt bőven. Egy apró kihágását egyszer azzal torolta meg a tanítónő, hogy negyvenszer íratta le vele: *ha vendég van, nem beszélgetünk!* Az egész család nevetve körmölte a számozott mondatokat este, hogy hiánytalan legyen a munka: nem volt vendég, beszélgethettek. Miután az utolsó mondat végére is kikerült a felkiáltójel, anyuka elmesélte, hogy annak idején ugyanígy járt. A szüret miatt lemaradt egy erdei kirándulásról, amit nagyon fájlalt, de sokkal rosszabbul esett neki, hogy a hiányzás miatt dühbe gurult Heilinger tanítónő szégyenszemre kihívta a táblához, papirost nyomott a kezébe, és csontos mutatóujjával fenyegetőzve mindenki előtt ráparancsolt, hogy másnapra százszor írja le: *mindig ott kell lenni, ahol a többiek!*

A kartonból eszkábált óra remekül sikerült, nagy volt, és kerek, mint egy süteményestányér, a lányok filccel rajzolták föl a római számokat, patenttal lehetett forgatni a mutatóit. Klári büszkén indult ebéd után az iskolába. De most görcsösen kapaszkodott nővérébe a Gróf Wenckheim utca közepén, a borbélyüzlet előtt. Az orrlyuka körül feketére száradt a vér.

– Édes istenem! Mi lelt? – tolta el magától Terike a kislányt, és úgy vette szemügyre az arcát, mintha az új ruháját nézegetné a szabónál.

– Megpofozott – szipogta Klári, és vászon zsebkendőt kotort elő a köpenyéből.

– Ki pofozott meg?

Klári a fejét rázta, de nem bírta visszafojtani az elkeseredést. Legörbült a szája széle. Nővére mellkasába fúrta a fejét, oda zokogott.

Terike szúrósan nézett az Erkel-ház irányába. Ezen nem volt mit szépíteni. Csinos kis szerkezet született előző este, de sajnos az időt már nem gyakorolták be rajta, Klári pedig még nem tudta leolvasni, mit mutat az óra. Heilinger csupán annyit kért, hogy mindenki állítsa be a délután ötöt, azt az időt, ameddig a tanítás tart. A többieknek sikerült. Klári nem zárkózott fel hozzájuk. Ezért járt a pofon.

Terike a húgát ölelgette, és arra gondolt, botrány. De azután eszébe jutott anyuka, aki szintén megszenvedte a tananyagot kiabálva skandáló tanárnő módszereit, és felrémlett egy kép tulajdon elemista korából is: Heilinger ritmusra csapkodja a padot egy vaskos léniával, mert felbőszítette egy írásnak mondott macskakaparás. Sok minden megtörtént az elemi két éve alatt, amíg az Erkel-házban tanult, látott számtalan körmöst és megcibált loknit, de azt a törhetetlen munkabírást nem lehetett megkérdőjelezni, amellyel Heilinger Ilona a gyöngébb képességű

gyerekek fejébe is beleverte az ábécét és az egyszeregyet. Nem tudta, hogyan magyarázza el húgának, hogy a bántóan igazságtalan pofont néha nem lehet elkerülni, és önhibánkon kívül is kerülhetünk olyan helyzetbe, hogy mások ostobaságai miatt nekünk kell viselnünk a következményeket. Tizenegy évének minden bölcsességével érezte, hogy valami nagyon nincsen rendjén ezzel. Botrány. De az órát ismerni kell. Ő is megtanulta.

Szerencsésnek érezte magát, hogy már polgáriba jár, a város túlsó felén, a román templomnál lévő cirádás épületbe, ahol javarészt jólelkű apácák oktattak, akiknél ha olykor elszakadt is a cérna, nem mindjárt jöttek dühbe. És azt is érezte, hogy most már nagyon hiányzik otthonról apuka. Igazán vége lehetne már mindennek. Átölelte Klárit.

– Nincs semmi baj. Nyugalom, kicsikém, nem lesz semmi baj.

Az apácák alig tucatnyian éltek a városban, internátusuk a Románváros felé vezető főút egyik zsalugáteres háza volt, melynek homlokzatán egy töviskoszorúval körbefont szív hirdette, hogy odabent a Jézus Szíve Nővérek Társaságának delegáltjai rendezkedtek be. Terike szerette őket, különösen a tanítónőképzőt végzett üde és lelkes ifjakat, de neveltetésénél fogva könnyen megtalálta a hangot az idősebb nővérekkel is, akik leginkább ápolónőként dolgoztak a kórházban. Elemistaként is el-eljárt hozzájuk, miután azonban polgáriba került, állandó vendége lett az iskolához közel eső zárdának. Titokban apácának készült. Ámulattal figyelte, ahogy a korosabb kedvesnővérek lankadatlan energiával vetik bele magukat a munkába, egyeseket sokszor napokig nem látott, egyre több sebesültet kellett ellátniuk, a műtétek is akadoztak, a kórház kapacitása a végéhez közeledett. Terike besegített a gyógynövénykert gondozásába, gyomlált, árvácskát ültetett, de a konyhán is mindig akadt feladat, diótörés, paszulyfejtés, mosogatás. Ekkor tapasztalta meg azt is, hogy a kintről idillinek tetsző rendházi élet messze nem problémátlan. A kedvesnővérek, akik legtöbbször csak *kes*nek hívták egymást, ami Terike számára sokszor foghegyről odavetett, tiszteletlen megszólításnak tűnt, klikkekre bomlottak, és vagy Flóra pusmogott a rakoncátlan Erzsébetről, vagy a zsörtölődő Leontint figurázták ki a háta mögött, Jolánta nővér tűrhetetlen dolgai pedig az elviselhetőnél többször kerültek terítékre hagymapucolás közben. Mióta az elemista fiúk rajtakapták az iskolában, hogy a március tizenötödikéről szóló darab próbái közben a fiatal technikatanárral csókolózik a paraván takarásában, kes Jolánta külön helyiségben aludt, noha a közös hálóteremben is spanyolfallal választották el az ágyakat. Leplezetlen megvetés övezte, diákjai azonban továbbra is rajongtak érte. Terikének is kellemes emlékei voltak a vele töltött két évről, a színielőadásokról, a sok-sok jó szóról és a figyelemről, amellyel Jolánta kitüntette tanítványait. Ha nem imadélutánon vagy családlátogatáson vettek részt, a papok is szívesen átruccantak a központi plébániáról, körbeülték a kerti asztalt, és komoly ábrázattal, hosszan cseverésztek az iskola dolgairól a kesekkel.

Ezen az őszön Terike különös jelenségre lett figyelmes. Ahogy egyre-másra érkeztek az aggasztó hírek a frontról, a nővérek mind többször mutatkoztak kalapban a nyilvánosság előtt. Mint aki távozni, sőt – de ettől a Jóisten mentsen meg bennünket – akár életformát váltani is készül, a papok is gyakran húztak pantallót a reverenda alá, mi több, szeptember végén az a csúfság is megesett, hogy szokásos délutáni látogatásakor a nagy tekintélyű Hosszú László civilben zörgetett a Malom utca négy kapuján, egy-egy bibliaóráját pedig zakóban és mellényben tartotta meg. De néha már az iskolában is arról ment a beszéd, milyen világ vár rájuk, a kedvesnővérekre és a papokra, a kántorra, a plébánosra, a káplánra, mindazokra, akik Terikéék mindennapjainak visszatérő szereplői voltak, mert esketésen vagy keresztelőn éppúgy jelen voltak, mint temetésen vagy disznótoron, de néha akkor is meghívták őket ebédre vagy vacsorára, ha a családi összejövetelnek semmi különösebb apropója nem volt. Mintha csak az foglal-

koztatta volna őket, mi van odakint a világban. Mit foglaltak el a németek, mit szereztek vissza az oroszok, és hogy van-e ok az aggodalomra. Nem bizakodtak, még csak nem is reménykedtek. Meg voltak győződve róla, hogy bárhogyan alakul, kutya világ vár rájuk. Ha a németek nyerik a háborút, azért, ha meg az oroszok – de abba inkább ne is gondoljunk bele. Csakhogy ezekben a hetekben ez a forgatókönyv látszott valószínűbbnek. Mese nincs, költözni kell innen, amerre és amikor csak lehet. De hát hová? A papok többsége környékbeli volt, parasztivadék, tanulmányait leszámítva alig mozdult ki a megyéből, és bár kivétel nélkül jónak látszó nyugati kapcsolatokkal rendelkezett, nem látott esélyt egy új élet elkezdésére másutt. Meg különben is, ki látná őket szívesen? Ki tudja, mi lesz itt, mi következik ezután. Igazán vége lehetne már! Apuka is milyen régóta oda van. Kopogtak a távírók, mentek a sürgönyök, dolgozott a posta. És közben megérkeztek a felszabadítók is.

Közeledtükre már napokkal ezelőtt zavart izgatottság fogta el a nővéreket. Réteges pinklikbe gyömöszölték a menthető holmit, glédában álltak a spárgával összefogott kövér batyuk a zárda pincéjében és a tornácon. Gazdáik szertartásos mindennapjaikat élték, de ugrásra készen füleltek. Szüntelenül recsegett a rádió, rikkancsok bicikliztek az utcán. Egyre sűrűbben zengett az ég a repülőktől.

Terike percekkel ezelőtt esett be a nővérekhez. Mára nem tervezett látogatást, anyuka előírt bizonyos tennivalókat, ezért sietett haza az iskolából. Félúton, a Jézus Szíve Nővérek Társaságának rendházán túl érte a légiriadó. Visszafordult, mert bár cseppet sem félt, tisztában volt vele, hogy kötelességet szeg, aki ilyenkor az utcán tartózkodik. Odahaza anyuka a fásszín legnagyobb hordóját kibélelte paplannal, s ha nem a templomkerti árokban vagy Márton bátya pincéjében kerestek menedéket, itt várták be Klárival a *Luftgefahr* végét. Terike inkább kiszaladt a kertbe, levetette magát a gyepre, úgy gyönyörködött az égboltban, miközben anyuka szüntelenül átkozódott a színben. Nagyon szépek voltak a bombázók, egy idő után könnyen különbséget lehetett tenni közöttük. Az angol repülők csillogtak, mint az ékszer, a hangjuk éles volt, és fülsértő, ellentétben a tömzsi orosz gépekével, amelyek tompán, fenyegetően morogtak.

A kedvesnővérek, mintha elkerülné a figyelmüket a légiveszély, derűsen cseverésznek. Terike a rózsafához siet, amelynek tövében egy cirmos macska hever. Kissé hűvös, de kellemes októberi délután van, a repülőgépek fényes kötelékben úsznak az égen a Tisza irányába, a nővérek pohárkái hangosan csilingelnek az alpakkatálcán. Terike soha azelőtt nem látta itt ezt a macskát, ahogyan más állatot sem, az apácákról mindig is azt képzelte, hogy nem szívesen fogadnak maguk mellé jószágot. De nem firtatja, honnan származik a jövevény, mert a macska az oldalára dőlve piheg, és riadt szemeket mereszt a bejárati ajtóra. Terike hiába szólongatja, ügyet sem vet rá, láthatóan minden erejét fölemészti a szülés. Kellemetlenül hosszú időbe telik, mire előbukkan az első. Előbb az apró lábak jelennek meg, aztán lassan, nedvesen csúszva, a törzs kerül sorra. A fej nem akar megválni a biztonságos anyaöltől, percekre bennakad. A macska nyöszörögve vajúdik. Sötét, nyákos test ficánkol a szülőcsatorna nyílásában. Kapálózik, a levegőt rugdalja. Fájdalmas sóhajtás hallatszik. Akkor végre elengedi magát, lepottyan. Terike erősen szédül, érzi, ahogy felfordul a gyomra. Segélykérőn néz az apácák felé. Azok továbbra is egymással vannak elfoglalva, mintha se a kislány, se a macskák nem volnának az udvaron, megy az évődés. Csak akkor lép oda Jolánta nővér, amikor a harmadik kismacska is kicsusszan a rózsafa elé. Szélesre tárja a kezében tartott zacskó száját, és sorban belehajigálja a sipítozó kölyköket. Ahogy elindul velük a fészer felé, alig hallhatóan sziszeg. Inter faeces et urinam nascimur, kicsikém.

Akkor már üres volt az égbolt. Idővel az egyre halkuló moraj is megszűnt.